

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectura super quinque libros Decretalium

Nicolaus <de Tudeschis>

[Basel], 1481

De consuetudine

[urn:nbn:de:bsz:31-315896](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315896)

expensis quia sicut e iudex sup illo incidenti an sua sit iurisdictione vt in. c. sup literis. et qd ibi dixi. s. c. ita est sup accessorij ad ipsum incidens. j. de offi. dele. prudentiam. Aduerte tamen ad vnam notabilem limitationem pe. qua sequitur comuniter docto. hic et spe. in ti. de expen. in. §. iuxta ver. ix. dicit enim cautu esse vt prius iste iudex condemnet in expensis et postea pronunciet rescriptu non valere. nam si prius pronunciet rescriptum non valere non poterit postea condemnare in expensis quasi per pronunciatione desinit esse iudex.

Sed ego h dicitu non soleo sequi. Et credo firmif q de iure no sit vez. Et primo allego casum fore expf sum in contrariu in. c. cu appellacionib. de appell. li. vi. vbi dicit tex. q iudex appellacionis pot. pronuntiare appellacione friuolam et condemnare appellatoze in expensis nedum in eodem tempe sed per tota illaz dies quia in istis accessorij durat iurisdictione iudicis p illa tota diem. vt ibi et. l. paulus. ff. de re. iudi. Ecce ergo q pronuntiendo appellacione friuolam pronuntiauit per cosequens no esse iudicem sed qz habebat iurisdictionem sup illo incidenti potest condemnare etia in expensis ita dico in pposito q no sit necesse vt prius fiat condematio qnimo pot fieri post pronuntiatione per totaz illaz diem. Item proba rone pronuntiendo rescriptu non valere pronuntiat solum se no habere iurisdictione in pncipali no aut in incidenti imo coipso q pronuntiat videt fateri se habere iurisdictione in incidenti. ergo pot postea condemnare in expensis cum istud sit accessorium ad illam questione incidenti et hec bene no. In eadem glo. ibi dūmodo petitu fuit ab eis no. glo. quia singularis est limitans multu. l. sanctimus. l. d. iudi. vt id qd dicit q iudex no condemnas prem in expensis tenetur resarcire de suo habet locum quando expense fuerit petite per partem et ratio hui. dicit est quia iudex no tenet officium suū impartiri no per se latum ad vtilitatem priuata vt est tex. notabilis l. iij. in. §. hoc aut iudiciu. ff. de dam. infect. et ibi bar. tenet istam opi. hui. glo. et idem no. in. d. l. sanctim. facit qd no. Inno. in. c. ad nostrā. l. de iureiu. Et facit hoc dictam ad qonem. Statuto cauet q si iudex non finit qonem infra certum terminu debeat soluere certā penam q iudex non incidat in penam si no fuerit petitu a partibus vt decideret infra terminu et h tenuit do. auto. in. e. venerabilis. de iudi. qd no. et facit ista glo. ad aliam qonem nunqd possit appellari a iudice si no condemnatu victum in expensis in casu in quo fuerint petite do. de rota decib. cccxi. al. cccxi. multu singulariter dixerunt q sic. quidam tñ ex eis tenuerunt contrariu. In contrariu tñ facit glo. ista qz ex quo iudex no dicit grauasse no debz esse loc. appellatōi. Et facit no bile dicitu spe. in ti. de offi. iudi. in. §. ipedit p. pñ.

vbi dicit q no pot appellari a iudice si non facit id qd potuit ex officio suo facere. imputari enim debet no postulanti et tene semp menti istaz glo. qua cōter sequitur docto. nostri in. c. exceptione. de excep. Et ego plene examio istaz questione in. c. significauerūt. de test. et dic vt ibi. In ea. glo. ibi poterūt isti iudices conueniri coram ordinarijs no glo. singulariter. nam facit ad qones antiquoz nuquid delegatus delinques in delegatione sua possit conueniri coram ordinario loci legisse antiqui hanc epi. tractauerūt in auē. qua i provincia. l. vbi d. eri. agi. oportet. Et Jo. an. hic et pda sio sit hec q aut delegat. delinquit in no pcedendo et tunc quia solum excedit contra papam in no parendo mandatis ipsius non pot p aliū iferiore puniri aut delinquit per se agendo et tunc potest puniri p ordinariū loci. quia no conuenitur vt delegat. sed vt criminofus sed dicit Jo. an. se no credere q pendente cā coram eo possit puniri coram ordinario saltem vbi impediret procedere in cā sibi delegata. Nam respectu illius cāe duntaxat est maior ordinario vt in. c. studuisti. de offi. dele. Ultra glo. quero nunquid isti abuentes rescripto apostolico possint puniri criminaliter. nā h solum iponit pena civilis seu cum agit civiliter Inno. dicit q sic. Isti em qui tradūt trās alijs eiusdē nominis et recipientes pñt puniri pena falsi sicut illi q sibi supponunt ptum alienum vt in. l. falsi nominis. et in. l. q falsam. ff. de falsis. Illi vero aliter abuentes poterint puniri de crimine stellationatus et est crimen stellationis cū delictum non sumit sibi specificam nomen vno puniuntur isti delinquentes extra ordinarie. de quo dicitur vt habet. ff. de crimine stellio. per totum p h ego discreta q imperans rescriptum apostolicum vel pui legium p surreptionem dolosam q non solum punif p modo rescripti sed etiam poterit aliter puniri criminaliter p hoc bonus tex. in. l. si quis obrepserit. ff. de falsis et. l. et si legibus. l. si contra ius vel vilitate publicam. vbi videtur expressum.

De consuetudine Rn.

Hec rubrica pñuat ad pcedentia hoc ordine vsum e. s. d. iure scripto qd pñst in pñstitionib. et in pñtis merito subicit d. iure n. rescripto qd pñst in pñstitionib. Quid aut sit pñstudo vario modo diffinit habes bo. tex. In d. d. i. d. cre. vbi d. q e qdā ius morib. vtiū approbatu qd p lege suscipit cū deficit lex vt hēti. di. pñstudo Jo. an. pñt. varias diffinitōes i tractatu pñstudinis que posuit j. i. h. b. ti. z inter ceteras diffinitiones ponit diffinitōne. Ja. de rafani. que videtur placere bar. in. l. de quibus. ff. de legibus. vt

dicimus qd consuetudo est quoddam ius qd est moribus seu vrbibus populi totius vel maioris ptis rone iniciatum cōtinuatum et pstitutū legis habens auctoritatem vel breuius secundū. Jo. an. Consuetudo est quoddam ius moribus illius introductū qui auctoritate publica legem condere potest. hec aut vltima definitio aliquatulum posset calūniari per tex. in. c. si. f. eo. vbi patet qd consuetudo potest induci cōtra canones per inferiores a papa et tamen inferiores nō pnt edere legem seu statutum contra canones. xxv. q. ij. i. stitutionis. et. f. de ma. et obe. i. c. q. sup. his nōt Jo. an. in. c. si. de off. archiepiscopi biteri et videt hoc mirabile sed vide qd circa hoc dicam in. d. c. si. Ex cōtinuatione p̄bue et ex dictis diffinitibus inferatur ad q̄stionem quotidianā et notabile fuit compromissum in quosdam arbitros hoc adiecto vt pronūciarent scdm iura nunq̄d poterunt pronūciare scdm cōsuetudines et statuta loci. Guido de Suzaria in questione statutoz dicit fuisse determinatū qd non saltim scdm cōsuetudines et statuta iuri contraria moventur per autentiaz p̄sides. L. de ep̄ali audi. et per. l. rem non nouam. L. de indi. Item quia appellatione iuris intelligitur de iure cōmuni romanorū insti. de iure na. gen. et uni. in. s. f. quoties et hoc dictum refert Jo. an. in addi. spe. in ti. de arbitris. s. excipitur. v. item qd corruptus et sequitur ibi Jo. an. dicens qd arbitri poterunt i. ordinatorijs iudicij vti statutis et cōsuetudinib⁹ loci ex quo respectu p̄nunciationis tantū fuit potestas restrita ad ius sed si fuisset dictum vt deberet procedere et pronūciare scdm iura esset illud valde periculosū qz et i. p̄cederet. p̄nūciādo tenet obfuarē iura cōia et nō statuta vel cōsuetudines loci hanc opi. retulit et secutus fuit do. cardinalis. f. c. ti. Sed cōtrariū repi tenuisse do. anto. in. c. quintanillo. de iureiur. et anteq̄z eam viderem hec opi. p̄traria mihi plus placebat Et p̄mo addico qd. s. dixi videlicet qd consuetudo est quoddam ius nō scriptū. Item cū nō sumus in materia odiosa verba generalia debent verificari in q̄libet specie contenta sub genere vt in. c. sciscitatus. de rescriptis. cū q̄ statuta et consuetudines sunt quedam iura vt. s. dixi. ergo veniunt appellatione iuris. Item iura mādāt iudicari scdm statuta et consuetudines locorū. vt in. c. ij. de eo qui nūt. in. pos. et in. c. illa. xij. di. et in. l. an i totū. L. de edificijs priuatis. cū si. ergo si isti arbitri pronūciant scdm cōsuetudines etiā iuri contrarias vident iudicare scdm iura. Ad idē bo. tex. in. c. glo. in. c. vt lit. per. vbi dicit de iure cōpetere id qd cōpetit iure speciali. Ad idē. c. licet i. p̄nc. de proba. pro et cōtra facit. c. cūana in. vbi. de iur. de elec. et in. d. c. ij. sed id qd statim dixi puto verius maxie qd statuta locorū et p̄suetudines sunt ius ciuile. l. di. ius ciuile. et i. l.

oēs p̄li. ff. de iusti. et iure. et ad. s. f. quot. p̄alle. p̄t responderi qd loquitur q̄ de vnico iure dispositio est intelligenda secus autē q̄n verbū generale p̄t verificari in qualibz specie sua qz tūc non apparet ratio restringendi genus ad certā sp̄m. Item et subtilius p̄e supposito qd appellatione iuris intelligeret de p̄muni duntaxat tñ satis pronūciat scdm ius p̄mune ex quo ius p̄mune mandat seruari cōsuetudines argumentū opti. in. l. si ita scripsero. ff. de cōdi. et demon. Et hec bene nō. qz faciūt ad multa aliqua tacta hic p̄ docto. sup rubrica expeditū in. c. ij. et in. c. ecclesia. s. de consuetu. ideo dic vt. bi.

Consuetudines

est legi duobus modis et secundū p̄imum et p̄mune intellectum hoc intendit. Consuetudo inferēs grauaamen ecclesijs vel eis grauaosa si tenet vel scdm aliū intellectū magis singulare. Consuetudo inferēs grauaamen ecclesijs v̄z iudicis officio tolli. et nō diuiditur. P̄mo p̄mo et tene mēti v̄nā regalā generalē et notabile in fauorē ecclesiarum vt in earum p̄indictum et quānē nō modicū p̄suetudo inducā nō possit p̄ qd arguo idē dicendū in statuto. nā p̄suetudo et statutum nō differunt nisi sicut tacitum et expressum qz in p̄suetudine interuenit tacitus p̄sentis in statuto v̄o expressus vt i. l. d. quib⁹. ff. d. legib⁹. Et pondera istum tex. qz loquitur generaliter nec restringit se ad p̄suetudine p̄tra libertatē eccie sed p̄derat grauaamen et sic facit vt neq̄ statutū neq̄ p̄suetudo ecclesijs grauaosa teneant. Et si quereret de rōne decidendi posset reddi duplex rō. P̄rima fauor religionis. nam multa specialia sunt inducā fauore religionis et ecclesiarū vt in. l. sunt p̄sone. ff. de reli. et sump. sune. Secunda ratio et subtilior. Consuetudo est quedā lex vt dixi. s. super rubrica. sed lex debet eē rōnabilis et cōuenire fini eterno. et sic religioni sed cōsuetudo grauaosa ecclesijs ē cōtra finē legis cū sit cōtra debitam religionē deo et sanctis ideo cōsuetudo talis non valet. Et ex his verificatur p̄ima lectura vt tex. iste intelligat de cōsuetudine abusiua que tanq̄z rōne carens nunq̄z tenuit. f. c. si. et lxvij. di. cor. ep̄i. Secda lectura magis nōbilis que nō solet dari ad istam tex. est vt intelligat qd cōsuetudo tenebat iducta forte ex aliqua rōne seu necessitate que quidē cōsuetudo cū grauaamen inferat ipsis ecclesijs v̄z ex officio iudicis tolli et cassari et hec lectura magis cōuenit verbis litere. nā appellatione cōsuetudis intelligit de ea que tenet et in qua s̄ p̄scripta est vt nō. f. de elec. cūmana. Item tex. dicit qd debet remitti cōsideratione n̄ra rē. que verba clare sonant vt iudicis officio remittantur illa nō enim esset opus officiū iudicis vel

*gloriosa
Statuta*

remissione si consuetudo proventus nulla esset et maxi-
me hoc potest sustentari quia a principio consuetudo non
erat in tantum quousque. Ex post facto incepit inducere gra-
uamen non paruum. nam tunc indubitanter dicendum
ut iudic. offi. illa remittatur ad hoc bonum tex. i simili
in. c. quanto de cens. et in. c. suggestu. j. de deci. nam
iudex ex officio suo debet providere indemnitati ecclia-
rum ut in. c. cum venissent in si. de insti. facit quod non in
l. iij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infect. Et ex his
habes declaratum secundam lect. et facit iste tex. secundum
vtriusque lecturam contra quosdam rusticos nolentes sol-
vere decimas ecclesie nisi prius aliquid munus eis a
presbitero tradatur et ad hoc allegant consuetudinem quod est
contra. c. decimas. el. i. xvi. q. vij. et fuit his diebus et
credo quod adhuc vigeat disceptatio magna in castro coz-
ciani inter plebanum illius castri et homines qui ex anti-
qua consuetudine dicunt quod ante solutionem decimarum
debet presbiter certas libras carniu quilibet prochia-
norum. Sed quero nunquid dispositio huius tex. ve-
dicit sibi locum quo ad ipsos clericos et eorum bona
patrimonialia. hosi. videtur velle quod sic. nam super verbo
ecclesie. addit idem in cleri. alle. c. cleri. j. de iudi.
Et per hoc infero do. anto. quod consuetudo non valet
in iudicium bonorum patrimonialium ipsorum clericorum
vide quemadmodum bona ecclesiarum non possunt col-
lectari per laycos ita nec bona clericorum gaudent eum
secundum eum eodem privilegio cum rebus ecclesiarum ut not
glo. in. c. ex litteris de pigro. Sed tu adverte nam doc.
hic nihil dicunt de patrimonio clericorum sed solum de
clericis. et allegant illud. c. cleri. quod quidem. c. i. d.
probat nisi respectu privilegii ipsis clericis tributum in fa-
vorem totius ordinis clericali nec valet fundamentum
quod gaudent eodem privilegio. Nam ipsemet do. anto.
firmat regulam in contrarium. in. c. si diligenti de prescrip-
tio. ubi dicit quod solum in casibus iure expressis gaudet
eodem privilegio et hoc multi voluerunt ut dixi in. c. ec-
clesia. s. d. p. fateor tamen quod collecta non potest imponi
rebus patrimonialibus clericorum sed non per istam tex. s.
p. c. si. de vita et ho. de. ubi plene dixi et per bar. in. l.
rescripto. ff. de mu. et ho. unde puto quod istud. c. non sit
extendendum ad bona patrimonialia ipsorum clericorum propter
regulam superius alle. Item quod in simili videmus quod
bona clericorum non gaudent eodem privilegio cum ecclesiis in
prescriptione quod contra ecclesias non currit prescriptio nisi quod
drageneria ut j. de prescript. in. c. de quarta. et in anc.
quas actiones. l. de sa. sanc. ecclie. Sed contra bona
patrimonialia clericorum currit prescriptio sicut contra bo-
na laycorum ut est glo. singularis. xvi. q. iij. posses-
siones. facit quod non Jo. an. in regula. qui ad agendum in
mercu. s. idem vide velle apte Jo. an. in regula nemo potest
in mercu. ubi for quod non quid valeat consuetudo ut canonicus

*De bonis patrimonialibus clericorum
et in proprio*

possit testari de fructibus sue prebende percipiendis pro annu a
tpe mortis et claudit quod sic et ita fuit approbatum per
quandam extranag. ut ibi non. et ad istum tex. respondet
quod illa consuetudo preiudicat successorum in prebenda et non
ecclesie et sic apte vult valere consuetudinem gravosam con-
tra clericos nedum in patrimonialibus sed etiam in redditibus
eis debitis occasione ecclesie Et tene hoc dictum
menti quod non solet allegari sed singulariter restringit istum
tex. Item officium iudicis non ita providet bonis pri-
monialibus clericorum sicut ecclesiarum hinc est quod in bonis
patrimonialibus clericis non petit restitutionem in in-
tegrum ratione lesionis. nec in redditibus ecclesiarum
eis debitis. ut sentit glo. non. in cle. unica. de inte. resti.
et p. spe. in ti. de in. inte. resti. in. §. quiter. v. sed nunquid
clericus. ubi oino vide et quod dixi de consuetudine gravo-
sa ecclesie non intelligas quod omnis consuetudo contra eccle-
siam reprobetur ratione cuiuscunque gravaminis sed debet
intelligi quando affert magnum gravamen alias tenet
consuetudo ad hoc. c. cum dilectus j. co. et. c. cum omnes
de p. si. et. c. abbate. j. de. v. sig. facit quod non Bruno. in
c. q. sicut. de elec. ubi non. dicit posse induci ex consuetudi-
ne ut ecclesia vacante canonici non preedant ad electio-
nem nisi prius morte prelati regi nunciata et postula-
to assensu regio de procedendo ad novam electionem
quod non. Abbas.

Clitteris Valet consuetudo per quam
ecclesia acquirit dominium
et possessionem rei sine solennitate legali vel sum-
ma aliter et sic ex consuetudine potest introduci actus sine
solennitate per quem sine apprehensione reali transferatur
possessio rei abstrahit et est casus singularis. et secunda pro
ibi discretionem. Item primo quod appellacione ecclesiarum
non veniunt monasteria nec alia loca religiosa ut puta ho-
spitalia nam tex. i verbo discretionem ponit ista ut dicitur et
hoc verum stricto sumpto vocabulo aliter dicitur ut legi-
gatur et non. in. c. grandi. s. sup. ne. pla. li. vi. et. liij. di.
§. hac ante. Item secundo ar. quod hospitalia et similia lo-
ca religiosa gaudent privilegio ecclesiarum claris pro-
batur in. l. oia privilegia. l. de sacrosan. ec. ubi tex. et
bar. et tene s. menti hinc dixi. Jo. an. in. c. h. de in. in-
te. resti. li. vi. quod hospitalia possunt petere restitutionem
in integritate ratione lesionis sicut ecclesia. Item tertio
quod consuetudo potest inducere aliquem actum per quem artificiose
transferatur possessio sine apprehensione corporali. nam de
iure eorum est possessio acquisita possit retineri solo iure
tamen potest acquiri nisi interveniat actus corporalis. l. licet
Item acqui. pos. nam dicit possessio quasi pedum positum quod
tunc naturaliter habet cum pedibus calcatur. l. i. ff. de acqui-
pos. Et vide glo. in. c. questus j. de fo. ppe. sed con-
suetudo potest inducere aliquam formam in signum
tradite possessionis et iste est proprius casus istius

Propter

capituli. Item nō ibi videntium et audientium q̄
 vbi testes deponūt in actu perceptibili sensu visus et au-
 ditis debent deponere in redditione cāe p̄ vtrūq̄ sen-
 sum. nam testis interrogatus quō scit debet dicere q̄
 vidi et audiui si res illa sup̄ qua deponit p̄cipit sensu
 visus et auditus et idem dicas in reliquis sensibus. nā
 forma d̄ qua h̄ p̄stibat in dicendo et faciendo. nā vo-
 lens dare capiebat modicū terre et dicebat dotali ecclē-
 sie talem possessionem meā p̄ remedio peccatorū meo-
 rum vñ respectu verborum requirit sensus auditus. sed
 respectu facti seu traditionis terre requirit sensus vi-
 si et sic h̄ebant isti testes deponere p̄ vtrūq̄ sensum et ad
 hoc p̄t allegari iste tex. et tenet Jo. an. et host. dicit
 em̄ hosti. q̄ vbi quis h̄z deponere de actu inuisibili
 v̄puta sup̄ exp̄ssione verborū nō ē necesse q̄ testis de-
 ponat de visu vide valet dictū testis qui solum audire
 rit verba licet nō viderit p̄sonam. Et ponit exemplum
 in. q. facti. Quidā tabernarius subtraxerat ganee sue
 furtive ciphū suū argenteū quē volebat restituere nec ī
 p̄ntia testium p̄fiteri licet in p̄ntia ipsius mulieris non
 negauerit malier illa nōriū et quosdam alios testes
 posuit post parietē et tabernarium calefactū indaxit ad
 p̄fendum q̄ subtraxerat sibi vt taceat et p̄misit se resti-
 tuere quo audito mulier rogauit tabelionē et testes su-
 per p̄fessione tabernarij quasi velit q̄ p̄fessio p̄t p̄ba-
 ri p̄ testes h̄z ip̄i non viderint p̄sonā loquētem qd̄ ē no-
 tabile verbū. Idem voluit Bar. post glo. in. l. ij. §. i.
 labeo. ff. de aqua plu. arc. Et facit ad q̄onem nungd̄
 cecus possit deponere sup̄ verbis p̄rabentium si habz
 notas illorū voces dic vt nō. in. d. §. labeo. Et vide bo-
 nā glo. in. c. testes. ij. q. ix. dixi plene in. c. cū cām. §. d̄
 testibus. vnde scias q̄ cōter tenet p̄ legistas q̄ sp̄ale
 sit in intestato. nō em̄ valet testimonium nisi testes vi-
 derint et audierint testōrem loquētem vt ē tex. in. l. si nō
 sp̄ali. L. de testa. et hoc ideo vt arbitror q̄ v̄ox testato-
 ris p̄pter infirmitatem solet mutari. in alijs aut̄ casu
 bus sunt singulares opi. quorundā modernorū in. d.
 l. si nō sp̄ali. q̄ dictū tali s̄ qui nō vidit p̄sonā nō ē oīo
 integz q̄ de facili p̄t decipi quis in voce et latius dī
 co in. d. c. cū cām. In glo. ij. in. fi. in. v̄bo p̄nēdēdi
 nes. aduerte ad finē glo. in. eo q̄ dicit q̄ donatio ista
 valebat etiā citra p̄suetudinē. nam adducit ad q̄onem
 nungd̄ possessio cessante p̄suetudinē transferat̄ in ecclē-
 siam ex titulo habili ad transferendū dñiūm hec glo.
 potius sentit q̄ nō dū dicit q̄ valebat donatio et nihil
 dicit de translatione possessionis clarius sentit hec gl.
 sequēs p̄pe finē. in. eo q̄ dicit q̄ h̄z ecclēsia nō app̄chē-
 dat possessionem tñ acquirat dñiūm rei sibi collate. et
 nō gl. illā sic intellectā nam facit ad intellectū. l. si. L.
 de sacrosanc. ecclē. nam p̄ illā. l. ecclēsia h̄z insignia p̄u-
 legia vt ex solo titulo acquiratur sibi dñiūm. h̄z in p̄i

natis nō acquiratur dñiūm sine traditione possessio-
 nis vt in. l. traditionib. L. de pac. et in. l. quoties. L.
 de rei ven. nam videt̄ dicendū q̄ illa. l. si. solum p̄uide
 at respectu p̄iij et nō respectu possessionis. et hoc apte
 voluit Inno. hic dicens q̄ vigore huius p̄suetudinis
 ecclēsia acquirere possessionem rei sibi donate et cōl-
 ter moderniores videntur hoc dictū sequi archi. tñ i. c.
 moderamine. xv. q. i. multum instat et finaliter videt̄
 p̄cludere oppositum. s. q̄ fauore ecclēsie transferat̄ etiā
 possessio. et adducit istum tex. h̄z hoc dictū certe mibi
 nō placet. et iste tex. p̄bat oppositum q̄ fundat se sup̄
 p̄suetudine. al em̄ de nihilo p̄viderat̄ iste tex. et hoc est
 tenendum solet tñ allegare vnum dictū Inno. in. p̄tra-
 ruz. i. c. cū venissent de resti. spo. vbi dicit sp̄ale esse in
 ecclēsia vt si aliquid dat nomine possessionis transfera-
 tur possessio. h̄z aliqui libri h̄nt nomine pensionis et
 ita habeo in lectura mea et videtur melius p̄uenire illi
 l̄e que facit mentionē de pensione sed in eo qd̄ dicit q̄
 est sp̄ale in ecclēsia nō bene loquit̄ q̄ cuiuslibet etiam p̄-
 uato acquiratur possessio. si dñō. p̄sentiente vel posses-
 fore rei recepit pensionem ex illa re vigore locationis
 vt est glo. et bar. in. l. quātis. ff. de acqui. pos. dico ple-
 ne in. d. c. cū venissent. Et his inferitur ad q̄onē no-
 tabilem et subtilem nunquid publiciana p̄petat ecclē-
 sie ante traditionem possessionis ex solo titulo habili
 ad translationem dñiij et est publiciana quoddā reme-
 diūm introductum in fauorem illius qui habuit rē ab
 eo quē putabat v̄x dñm cū tñ nō esset dñs nam si ca-
 dit a possessione cū non possit rem v̄dicare q̄ nō est
 dñs p̄t agere publiciana et recuperare possessionem et
 de hac publiciana habes glo. latam in. c. abbate sane-
 de re iudi. li. vi. et tex. in. glo. in. l. de ac. in. §. alie. et. ff.
 de publiciana. p̄ to. spe. in. ti. de loca. in. §. nūc aliqua
 in. v. boni. tenet q̄ non q̄ cū illud sit remediūm exor-
 bitans a iure cōi non d̄z extēdi dō. Inno. dicit h̄ posse
 attemptari p̄trarius q̄ regula iuris cōiūlis est q̄ vbi ex
 p̄tractu cum non vero domino transferatur dñiūm ex
 eo q̄ fuit casz eo qui putabat dominus transferatur v̄s
 capiendi p̄ditio vt in. l. dauibus. ff. de p̄tra emp. Sed
 alia regula habet q̄ vbi p̄petit v̄s capiendi cōditio da-
 tur publiciana. vt. ff. d̄ publi. quasi p̄ totum. ergo ecclē-
 competit publiciana quasi rem habuit ab eo qui pu-
 tabatur dominus quia si habuisset a vero domino ha-
 buisset dominium vt in. d. l. si. L. de sacrosanc. ecclē.
 Et scias quia hanc opi. tenuit Inno. in. c. in p̄sentia.
 s. de proba. licet ipse non alleget sed ego semper te-
 nuī p̄imum dictum vt non competat ecclēsie publici-
 ana eo casu quo non est translata possessio. moueor p̄
 mo per tex. expressum in. l. cum qui in. fi. ff. de publi.
 vbi dicitur q̄ ad hoc vt competat publiciana oportet
 q̄ p̄cesserit contractus habilis ad translationē do-
 b

publiciana quid p̄

minj. et qd fuerit tradita possessio et qd utroqz tempo
re recipiens habuerit bonam fidem. et licet in ecclia
ex titulo transferat dominium no tamen possessio. vt. s.
dixi. ergo non potest competere publiciana moueor
secundo ex defectu cause quare fuit introducta publi
ciana. nam ppter maximam equitatem ne cadens a pos
sessione recepta bona fide omni remedio frustraretur.
vt in. d. s. alia. que quide ratio deficit in ecclia eo ca
su quo no est adeptus possessione. nec ob. motum do.
Brito. quia iura ciuilia introduxerunt illas regulas ha
bito respectu ad ius comune quia dominium no acqui
ritur pzinato ex solo titulo sed oportet qd interueniat
traditio possessionis. vt in. l. traditionib? palle. vnde
sequatur necessario qd ex quo habuit possessionem
ab eo qui putabatur dominus competit sibi vsucapi
endi conditio. sed hoc non pot cadere in ecclia ante
qz habeat possessione quia sine possessione no pcedit
vsucapio. vt in regula sine possessione de re. in. li. vi.
ergo per consequens destruitur secunda regula quia cum
non possit competere vsucapio. ergo nec publiciana. fa
teor tamen qd in casu huius. c. vbi vigore consuetudis
acquirebat possessione sine traditione qd tunc si ecclia
habuisset rem a non domino potuisset agere publicia
na si cecidisset a possessione iam habita. et hec dicta
puto verissima quod no. p. clariori intellectu. In gl.
si. oppo. contra tex. in eo qd in sine innuit qd per istam
solemnitate transferat possessio rei absentis sine ap
prehensione corporali hoc enim videt contra. l. licet.
L. de acquir. pos. et. c. pastoralis. j. de pzin. vbi patz
qd sine apprehensione corporali non transferat possessio
nec ob. si diceret qd in ecclia est speciale quia ex solo
titulo transferatur dominium vt in. d. l. si. qz ad translati
onem dominij no sequitur possessionis translatio. vt
in. d. c. pastoralis. et in. l. cum heres. ff. de acquir. pos.
vbi tex. no. dicit qd licet heres ad eundem hereditatem
acquirat dominium reru hereditariarum possessione tamen
non nascitur nisi corporalis fiat apprehensio. So.
dic ordinando glo. qd licet regulariter procedat oppo
sicio tamen quandoqz transferat possessio sine apprehen
sione corporali per certos actus artificiose introductos
iuris dispositione. et de hoc glo. ponit multa exempla
notabilia. Exemplum primum e in inuestitura que fit de
certo beneficio. nam quis inuestitur quandoqz per tra
ditione annuli et transferat possessio rei absentis et e
hoc no istam glo. nam contrarium no. glo. in. c. auete.
de insti. et in. c. per tuas. de dona. et in. c. ex ore d. his
que fiunt a ma. pre ca. glo. dubitanti in. c. si quis dei
ceps. xvi. q. vij. Jo. an. hunc articulu plene examinat
post Compos. in. c. transmissam. j. de elec. et quia sunt
dicta quotidiana et notabilia distingue sic post eos.
aut inuestitura fit ante omnem iuris translatiorem vt puta

Publiciana qz fuit ius publiciana

*possessio non sufficit p. apphe
sionem corporali*

Quintiana

dicit epus inuestio te de tali beneficio et tunc hec iue
stura hz solu vim collationis beneficii satim enim opa
tur in translatioe iuris aut fit inuestitura post electioez
et habet vim confirmationis vt in. d. c. ex ore. et qd ibi
no. quandoqz fit post translatione iuris et tunc aut in
cospetu beneficii. aut in absentia. primo casu transfer
tur possessio per inuestitura. vt in. l. qd meo. ff. de ac
qui. pos. nam ostendendo rem oculo et tradendo ver
bo p inuestitura videtur traslata possessio et no bene
hunc casum hoc tamen non pcederet si nunci? missus
a iudice vel ab epo hoc faceret vt singulariter dicit spe
in ti. de primo et scdo decre. in. s. ia de effectu in pn.
vbi dicit qd si nunci? missus a iudice vt mittat aliqz
in possessione pluriu reru possit illum in possessionem
vnius. alias vero voluit possessiones transfere oculo
et verbo puta dicendo. pone te etia in possessione illa
rum rex qd ppter hoc non est traslata illaz reru pos
sesso qz est contra regula iuris de qua. s. nec ob. l. qd
meo. quia loquitur quando ille qui tradidit verbo et ocu
lo erat in possessione sed nunci? non est in possessio
ne et e dictu singulare et si tradidit oblationi. Ita ego
vtra alios limito illud dictu Compos. et Jo. an. s. di
ceres tu idem videt i collatore. na collator no e pos
sessione beneficii. et in voluit doc. qd p inuestitura factam
in pspetu beneficii transferatur possessio ad qd saluado
illud dictu Jo. qd collator regulariter hz custodia bñfi
cij vacantis gl. e nobilis et singularis i. c. cu vos. de
offi. or. Itē intellige qd oculo et vbo transferat posses
sio qn alius no e possessione. na p illa traditione si
ctam no pot pvari scds possessione sua. Itē nobiliter
voluit Compos. et facit tex. in. d. l. qd meo. in. s. si ven
ditorem. nisi pna fuisset lata snia contra illum posses
sorem scdm eundem Compos. aut inuestitura fit in ab
sentia beneficii et tunc no transferatur possessio p regu
lam supius dicta et t3 b. Ann. allegis. l. si ex stipulatio
ne. ff. de acq. pos. qd benefacit. sed melius facit iudicio
meo. l. pdia. ff. eo. dem. vbi plus pbat qd si extra psp
ctu rei ego dixi do tibi tale rem et trade no transferatur
p b possessio s3 videt data pias intrandi possessiones
ppria auete vt in. d. l. pdia. et ita voluit bar. post alios
ibi et in. l. h. L. de acq. pos. Itē dicit azo. vt refert b. Jo
no. in inuestitura vt p eu deur pias ingrediendi pos
sessione. ppria auete qd bñ no. Nunquid aut obti
nens titulu beneficii possit ingredi possessionem ppria
auete no in. d. c. transmissam et ibi dico et b. quo ad p
mā exēpla Scdm exemplū in traditione clauū vt in
l. clauib? ff. de ptabe. emp. alle. in gl. Aduerte debes
em intelligere qd clauis tradunt apud ipam statutio
ne seu apud ipm domū nam tūc videtur traslata pos
sessio eorum que sunt sub clauib? s3 aliter compeliter si
apprehendat. Tertium exemplū in visa et loquitur

Publiciana

Publiciana

Publiciana

Publiciana

glo. nimis generaliter sed debes intelligere vt. s. dixi. qñ visu ostenditur et vbo tradit. et ita loquit lex quod meo all. in glo. Quartus exemplū si re meā pones te positā tibi vendo et idem dic si alio titulo erat penes te vt in si. de re. di. in. §. interdum Et ex h. habes casum et quasi regulā in qua ex solo titulo transfertur diuini etiam in pūatū qñ. s. possessio vel detentio erat penes contrahentē Quintū exemplū in titulo pūati et iste ē casus cotidianus. nā si quis re suā. quā vē didit vel donat vult possidere nomine alterius in continenti transfertur possessio civilis in illuz vt in. l. que dā. ff. de rei ven. et ideo notarij cotidie apponūt i instrumētis istam clausulā et dicūt qz transfert vā possessio et diuini adeo qz si iste postmodū venderet vel donaret alteri et traderet sibi possessionē nihilominus pūus est potior. et ita voluit. Jo. an. in addi. spe. in ti. d. emp. et ven. in. §. i. v. et hoc scias notant aliqui doc in. l. quot. l. de rei ven. et bar. in. l. si is qui pro. emptore. ff. de vsuca. et videt. tex. notabilis in. l. certe. ff. de pca. rto vbi pbat qz vere transfertur possessio p ti. pūti.

Sextum exemplū si quis conducit rem suā ab illo. iste tñ casus pōt pphendi sub pcedenti qz cū ipse possideat nomine pūo conducendo scienter ab illo videtur velle possidere nomine illius secus dic si ignoranter. non enī valet conductio rei mee ignoranter facta vt in. l. qui rem. pūiam. l. locati. vide plene p Bar. in. l. si rem aliquā. ff. de acquit. pos. Ad de aliud exemplū cū quis transfert rem in aliam retento sibi usufructu. vt in. l. quisquis. l. de dona. adde aliū cū recipit pensio de pensu possessoris vt in. c. cū venissent palle. et ibi plenissime istū casum distinguo. Ad ppositū ergo cū in multis casibus. s. dicitis artificio iuris transferat possessio sine apprehensione corporali. Ita potuit consuetudo que ē altera lex inducere translationē possessionis inducendo istā solemnitate de qua hic nec credas hoc spē in ecclesia. nā idem esset si inter laicos hoc ē duceret pūetudo qd consentiunt hic doc. et clarus. Jo. an. h. tenet h. etiā videt pcludere rationes superius dicte et p hoc habes clare materiam expeditā h. c. que solet difficilis reputari. Ad pdicta adde dictum Inno. in. c. in lris. de resti. spo. vbi notabiliter dicit qz hodie ex generali consuetudine p installationē factā in certa sede videtur acqfita possessio illius dignitatis seu beneficij. dicit tamē qz vbi consuetudo nō seruat ad vnguē nihil transfert et ideo si installaret in alia sede qz solita non transfertur possessio rē.

Unostriam nō valet pūetudo vt suia a nō suo iudice lata teneat. vel sic. nō valet pūetudo vt in causis ecclesiasticis dictū populi p suia teneat. Lōis diuisio scda ibi nos igitur. nō pmo qz licet ex pūetudine

possit acqri iurisdictio vt in. c. cū ptingat de fo. ppe. et ix. q. iij. pquestus. nō tñ valet pūetudo vt suia nō suo iudice lata teneat. est enī irrationabile vt valeat suia a non habente iurisdictioem. nō scdo qz suia non dōz ferri ad pūliū sapientū et insipientū a pūario ergo facit ista lra vt ad pūliū sapientis possit. pūius iudex fare suiam de quo plene dicemus in. c. si pro debilitate. de offi. dele. et per Bar. in. l. si plures. ff. de executoria. nō tertio qz dicitio. in. qñqz stat pūatine vt hic in verbo insipientibz quasi nō sapientibus qñqz stat augmentatine vt in. ca. i. j. de fideiuss. iuncta glo. in. l. galius. §. casus ille est difficilis. ff. de libe. et pūliu. nōqz nihil opatur vt nō. in. c. nobis. j. de iure patro. nō vltimo qz pūetudo inimica canonibus p lumis irrationabilis pma fronte. Et ad hoc tene mēi istam tex. facit ad ea que dicā j. in. c. si. Opp. cōtra tex. in. eo qz papa concedit facultatē isti epō libere iudicandi nam si consuetudo erat irrationabilis non erat cūis aliqua pcessione qz frustra pūibus implorat qd iuri cōi conceditur. l. l. l. de thesaur. li. x. et in. c. i. s. d. rescriptio. iuncta glo. Jo. an. exponit tex. ibi pcedimus. i. a iure concessum esse ostendimus quasi dicit qz papa non concessit de nouo sed declarat eā ppetere consuetudine nō obstante et forte papa fecit h. ad cautelam istius epī vt sic esset tutus apud populum. In glo. i. ibi nec istud est inconueniens. nō bñ glo. qz qñqz est vtile in facto dubio exquirere pūliū a plibus tā sstatis qz illstatis. sapientibus qz insipientibus nā qñqz parum sapientes habent in certa re clauuz intellectū et ingenium et acutius sciūt discere et decidere vnum casum qz omnes sapientes sicut narrat h. Jo. an. de fatuo pūti. q. decidit qdēz miro modo inter tabernarium et quēdaz panperē a quo tabernarius volebat extorquere pecuniam qui pmederat panē ad odorem assati nam voluit illi ex sono vni? denarij torrensus quā qōnem non potuisset cato melius decidere ad pacificandū aīo ipudentū. sed solue hoc contrarium. pnt habet in glo. sequenti sup illa glo. voce dixit do. me? qz bar. plaries qñ debebat pūlere sup aliq articulo conferebat cū mercatoribus. rē. In glo. si. ibi nisi in cā reconuentionis. Aduerte qz glo. non congrue excipit istum casum et sequentē qz p reconuentionem et progationem iurisdict. efficit ille iudex. et sic nō repit suia lata a nō suo iudice sed pōt excipere casuz scdm host. pūti in. c. si diligenti. de fo. ppe. et. xi. q. i. insolita. et. c. placuit. vbi suia lata a iudice seculari ptra clericum sponte ibi litigantē pōt haberi rata a iudice ecclesiastico in odium ipsius clerici et dic vt ibi.

Vanto nō valet pūetudo pmittere p siberis vt crismant vel generalis sic Consuetudo nō pōt opari vt cleric? n

ep̄s possit exercere ea que sunt reservata ordini ep̄ali et est casus notabilis et sunt due pres. In p̄ma presumptuosa p̄suetudo. In sc̄da ipsius reprobatio ibi discretioni. Ad p̄mo unā regulam menti tenendas q̄ ea que sunt ordinis ep̄alis non possunt acquiri per inferiorem ex consuetudine quācumq̄ vetustissima. rō est q̄ p̄suetudo nō facit quē capace. hinc dicit Jo. an. in. c. ij. de p̄ben. li. vi. q̄ quātocūq̄ longo tpe laic⁹ exercuerit actum sp̄ialem nanq̄ in illū pōt p̄scribere. nā possessio tanti temporis cuius in itē nō est memoria habet vim tituli q̄ datur capacitas in exercentem al nō. qd̄ v̄bū tenebis menti et sic limita et restringe. c. p̄mū de p̄scrip. li. vi. et in. l. i. §. ductus aque. ff. de aq̄ coti. et c. lli. Secus dicit in p̄petentib⁹ ep̄o rōne iurisdic. vel dignitatis ep̄alis. nam illa possunt p̄scribi p̄ inferiorem clericam vt in. c. auditis. et. c. cum olim. d. p̄scrip. dixi in. c. accedentibus. de excef. pla. et plene in. c. cuz contingat. de fo. p̄pe. et ex his potest sumere sc̄dam regulam. Item nō. q̄ ritus apostolorum sc̄dm certa sacramenta habent impedire caracteris impressionem nā immediate post mortem xp̄i omnes p̄piteri in cōi regēbant ecclesiam nec sic erant inter eos ep̄i sed idem p̄biter q̄ ep̄s et pariter p̄ferebant oīa sacramenta vt in. c. olim. xcy. di. et in. c. legim⁹. xciij. di. sed postmodū ad sc̄ismata sedanda fecerūt seu ordinaverunt apostoli vt crearet ep̄i et cetera sacramta eis reservauerūt illa interdicens simplicibus p̄piteris et vides hic q̄ talis ordinatio habet impedire etiam impressionē caracteris quia si p̄biteri illa de facto conferūt nil conferunt qd̄ facit ad .ij. dicenda et ex hoc et ex his et ex tex. diligenter nota pro opinione canonistarum cōtra opinionem theologoz q̄ est dare ordinem ep̄alem et sic q̄ novem sunt ordines de quo vide gl. in p̄benio vi. in verbo ep̄s et si vis tenere opinionē theologoz. vt non sit ordo dicit q̄ hoc opatur ordo p̄biteratus iunctus cū dignitate ep̄ali et intercedente ordinatione ecclesie. Itē nō q̄ quedā sūt sac̄ta reservata solis ep̄is que inferioribus nō licet attingere vt crismare ordines sacros p̄ferre virgines benedicere ecclesias consecrare et similia et vide sup̄ his tex. in. c. quānis. lxxvij. di.

Ad q̄ sacramentum confirmationis non est sacramentū necessitatis. vñ pōt quis saluari lz nō sit crismatus dūmodo illud sacramentū nō ex cōtemptu dimiserit. nā ex septē sacramentis ecclesie quedā sunt necessitatis quedā voluntatis de quibus vide p̄ glo. in. c. veniens de transact. Quero p̄ declaratione hui⁹ sacramenti p̄firmationis quare hoc sacramentum fuit institūtū cū nō sit de necessitate salutis So. dicit vt habes tex. nō. de cōse. di. v. in. c. i. et. ij. nā baptism⁹ necessarius ē mortētib⁹ q̄ sine eo etiā infans vñs dies saluari nō pōt de cōse. di. iij. in. c. firmissime. et. c. re-

generandi. Sacramentū hō p̄firmationis ē necessariū victuris. nam cum homo militet cottidie inter hostes invisibiles p̄ illud sacramentū p̄firmationis confirmatur et roboratur et miles efficitur contra agones et insidias diaboli vñ fortior est ad resistēdū insi. hōs diabolicis qui est confirmatus q̄s baptisatus dumtaxat vt in. d. c. p̄fer. em̄ sp̄s sanctus que apli olim p̄ferebāt ex sola manus impositione. et q̄ hodie p̄lati nō sunt ita beati quāmodū apli fuit institutum vt ipsi conferent hō sacramentum cū collatione crismatis. et quid significet crisma et quare crismatio fit in frōte dicit vt nō in. c. unico. de sacra. victōe. Sc̄do p̄ncipaliter q̄ritur nū quid p̄ferat caracter in isto sacramento. collectat⁹ hic post beatū iho. tenet q̄ sic. aliter tñ q̄s in baptisate. nā p̄ baptismū quis p̄ncipat sp̄ialia et disponit⁹ eia ad facilius suscipiendum grām dei vt dixi post Inno. sup̄ r̄ca de baptismō. sed in isto sacramento p̄firmationis efficitur fortior et infundit⁹ grā p̄tra insidias diaboli vt. s. dixi. Tercio q̄rit q̄ hō sacramentū reservatur ep̄is dūtaxat cū baptismus q̄ ianua oim sacramentoz vt in. c. si. d. p̄pitero nō baptisato. p̄mittatur simplicibus sacerdotibus. So. p̄fectio actus cōiter reservatur superiori. vides etiā q̄ electio p̄tinet ad canonicos et confirmatio ad superiores in. c. nihil. de elec. itō cum istud sacramentū sit p̄firmatio baptismatis et sic p̄ficatur ip̄e baptism⁹ dignus fuit reservare ip̄s superioribus in signū p̄minentie. In gl. i. in fi. bec gl. quo ad effectū pōt reduci ad duas qd̄es. p̄rima nūquid ista sacramenta reservata solis pontificib⁹ possint delegari inferioribus et p̄ que. Sc̄da qd̄ p̄supposita validitate delegationis si delegans postea. p̄hibet nunquid imp̄mat caracter ex sacramento exhibito contra interdictū delegatis. Ad p̄mā qd̄es apliādo v̄ba gl. et p̄cludendū q̄ p̄ inferiorem p̄latū a papa nō pōt fieri ista d̄legatio n̄ p̄ntificib⁹ q̄ n̄ possunt illi disponere contra statūtū et ordinē eccie hō p̄bat in. c. aqua. d. p̄se. eccle. vl. alta. et vide glo. in. c. puenit. xcy. di. que ponit ibi notabilem regulā q̄ nihil h̄z ep̄s qd̄ sit iurisdic. qd̄ nō sit delegabile p̄ eum sec⁹ in p̄petentib⁹ rōne ordinis ep̄al vt dicit hō gl. in fi. et bñ respectu pape repiunt tres opinionēs p̄rima q̄ papa collationē hōz sacramentoz potest delegare p̄pitero dūtaxat. Secunda opi. q̄ etiam simplici clerico dummodo habeat illud sacramentum quod alij conferre vult et in hac opi. videtur reddere glo. Tercia opi. q̄ etiam laico potest hoc papa demandare dummodo laicus receperit illud sacramentum et hanc opi. refert hic glo. et Inno. q̄ hoc tenet non approbando eam nec reprobandō glo. in. c. mans. de conse. di. v. videtur illam approbare in eo q̄ apponit regulam dicens quot ex delegatione pape quilibet potest conferre sacramentum quod ipse

receptis cōior tamen opti. videtur vt laico h̄ demanda
re non possit et videtur opti. iustior maxime qz ex de
nigretur status ecclesie qd̄ papa facere non pōt. i. q.
vii. in. c. et si illa. Sed dubium est quid in collatōe
ordinum glo. in. d. c. manus. videtur velle qz idem dī
cendum sit qd̄. s. sed collectarius hic post beatū tho.
dicit qz collationem minorum ordinū posset papa de
legare simplici sacerdoti secus in collatione sacroz qz
sacri ordines habent actus et exercitium in consecratio
ne eukaristie. nam vt dicit glo. notabilis in. d. c. pue
nit. non pōt papa pmittere non p̄bitero vt conficiat
corpus xpi qz xps hoc p̄misit solis p̄biteris vt ibi.

Ita nota dicendum in p̄posito vt sicut in p̄fectio
ne eukaristie nō disponit contra institutionem xpi ita
nec in ordinatione ministroz ipius sacramenti ego po
tius putarem vt sacerdoti hoc possit delegare in distin
cte. quā licet de sacramento eukaristie sit dispositū in
stitutione diuina qm̄ habeat illud administrare hoc tū
non est dispositū in collatione ordinū nam olim pre
biteri in p̄muni regebant ecclesiam et ordinabāt sacer
dotes vnde quēadmodū olim poterant ita videtur qz
papa possit hoc concedere sacerdoti maxime delega
do cum nihil exerceat delegatus nomine. p̄prio vt in.
c. sane. de offi. dele. et in. l. i. ff. de offi. eius cui man. est
iurisdic. quinimo dico qz minor ordinū collationem
posset papa sacerdotibus p̄prio iure concedere. nam
sacerdos potest hodie conferre p̄nam tonsuram dum
modo habeat subiectum vt nō. l. d. offi. in. c. cum p̄in
gat. de eta. et qual. et abbatibus p̄cessus est vt possint
conferre minores ordines vt l. c. et nō. in. c. abbates. d.
p̄uille. li. vi. et in. c. i. d. sup. ne. pla. l. xij. di. in. c. i. Quil
dam tū voluerunt dicere qz hoc faciunt abbates vigo
re benedicti. quā recipiunt q̄ p̄tim videt simplex p̄tim
ordinaria idem in pte accedit ad consecrationē ep̄i vt
quali videatur conferri quidā ordo plus tamen mis̄i
placet vt hoc habeant ex p̄uilegio qd̄ alibi dico lacus
in ti. de eta. et qual. et hoc quo ad p̄mā qd̄rem. Quo
ad scd̄am aut p̄bitione sit habent collationem ex dele
gatione et glo. dicit et bene qz post p̄bitionem nihil
confert. et idem tenet glo. in. d. c. manus. et est cōis
opti. p̄bat rōe qz sublata p̄tate delegata nulla potestas
renanet in ipso delegato vt in. l. iudicium soluitur. ff.
de indi. et in. c. sup. qd̄nū. de offi. dele. Sed dubiū
est quid si p̄bitione fieret ep̄o p̄ romanum pontificem
nūquid p̄ferret sacramentū post p̄bitionē Inno. re
fert h̄ tenere quosdā qz nō. qz licet papa nō posset tol
lere sacramentum baptismi vel alia necessaria pōt tam
circa illa disponere vel dando formā vel disponendo
de p̄sonis a quibus et quibus sunt p̄ferenda vt nō. in.
ca. i. de baptismo. nam pape scdm̄ istos est obediē
dum in oibus sp̄ualibus et in p̄cermentibus p̄cūlam

nē nisi illa repiantur exp̄sse interdicta vel sint p̄tra fidē
et nō hanc regulam quā videtur sequi l. d. offi. in. c. qu
to. de transla. pla. Sed tu adde notabile dictū Inno.
in. c. inquisitioni. de sen. ex. et vide in hoc qd̄ dixi in. e.
si qm̄. s. de rescriptis. Ip̄e tamen Inno. hic p̄cluden
do dicit qz ant papa facit legem p̄ quam tollit hanc
potestatem ep̄is et nihil ageret ep̄s postea conferendo
aut simpliciter p̄bitero ne facerent. et tunc p̄bibi
tio non impediret impressionem characteris. dicit tam
Inno. notabile v̄bum obliuioni nanqz tradendum qz
sine causa rōnabili et alijs nota non est papa sustinen
eus attemptando ista vel similia contra vn̄uersalē sta
tum ecclesie et pondera ex his verbis duo. p̄mo qz nō
p̄sumitur in papa causa rōnabilis si vult venire contra
vn̄uersalem statum ecclesie sed oportet qz cā sit alijs
nota. facit qd̄ nōnt doc. in. c. nulli de sen. ex. Secdo pō
dera qz non dicit papā non posse scdm̄ eam nō sustine
re tamen ecclesia non resistente videt actus valere et te
ne menti hoc dictū sic intellectū et sic habes casum in
quo ecclesia v̄is pōt resistere pape licet nō veniat con
tra fidem. vnde autem papa habeat hanc potestatem
dicit hic. Inno. qz ex illa potestate tradita petro p̄ x̄p̄z
qd̄cūqz ligaueris sup̄ terrā et exponit quidā vt ip̄e re
fert qd̄cūqz ligaueris sup̄ terram. i. p̄ p̄stitutiones et p̄
cepta. Et nota hoc dictū ex quo pōt inferri qz p̄ceptum
p̄ncipis tū valet quātum constitutio. In p̄trarium tū
facit illa distinctio Inno. dum distinguit inter legem
et simplicem p̄bitionem que distinctio nō placet do.
an. hic dicenti se non videre differentiam inter legem et
p̄ceptum vel p̄bitionem in ip̄o p̄ncipe. sed tu vide si
mitem differentiam quā facit Bar. in. l. si. l. si cōtra
sus vel vi. pub. Et credo qz vbi concurrunt in p̄cepto
ea que concurrunt in. l. tū ligat p̄ceptum p̄ncipis qm̄
tum lex. qz qd̄ p̄ncipi placet legis habet vigorem in
sti. de iure na. gen. et ciuili in. §. sed qd̄ p̄ncipi. p̄tō tū
qz Inno. habuit optimā sententiam in hac sua distin
ctione nam faciendo legem et auferendo p̄ legem p̄tā
tem ep̄is nihil potestatis quoad actum p̄bitionem re
manet ip̄is ep̄is. sed qm̄ simpliciter p̄bitero non tollit
potestatem sed interdixit exercitium merito hoc casu
imprimatur character non obstante p̄bitione pape qz
simplex p̄bitione nō impedit impositionem characteris
in habentem potestatem etiam si in p̄bitione appo
nat clausula decreti irritans. r̄c. Ad hoc vide bo. rex.
cum glo. in. de. plerisqz. de elec. et hec opinio Inno.
sic intellecta plus placet q̄s opti. do. In. qui nō facie
do differentiam inter legem et p̄bitionē. dicit qz in sa
cramentis in qb̄ imprimit character nec lex nec simplex
p̄bitione impedit impressionem characteris cū isti ep̄i al
bēant p̄tate ad h̄ allegat. d. de. in. plerisqz et glo. in. c.

quida. de elec. li. vi. Sed ego intelligerem mo p̄dicto. loquitur enim illa iura quando per. l. non est sublata potestas qd sit verum pbatur per istum tex. iunctis superius dictis. nam simplices sacerdotes habebat oli potestatem sacramenta illa conferendi. sed ex ritu & dispositione apostolorum sublata potestate nihil iuris conferunt vt hic. ergo idem dicendū in ep̄is si per summū pontificem quo ad certum sacramentū eis auferretur illa potestas et per hoc habes expeditā questionē secundā. Sed quero nūquid laico liceat tempore necessitatis p̄ferre vel sacramenta administrare. et videtur p̄mo qd non. nam sicut nō licet sacerdoti p̄ferre ea que sunt ep̄is reservata ita pari rōne non debet laicis licere attemptare reservata p̄bis sacerdotibus. Sed concludēdo p̄mo pone regulam qd de spectantibus ad clericos illud solum licet laico qd repit sibi expresse concessum. et hanc regulam ponit hic Inno. et originaliter posuit glo. xxiiij. q. i. in. c. si. et tene eā menti. Que autem sunt p̄cessa laicis tempore necessitatis qz p̄t quis et debet confiteri laico non tamē p̄ illum p̄t absolui sed ex contritione et obedientia ex tali confessione est dignus venia. vt est tex. nra. Augustinus. de pe. quem penitet et vidē bona glo. in. ca. pastoralis. §. p̄terea. de offi. ordi. et tetigit Inno. hic. Item lz laico conferre sacramentū baptismi tpe necessitatis etiam si sit mulier de p̄se. di. iij. in. c. mulier. et. i. q. i. qd quidam. est tū hic differentia inter clericum et laicum in collatione huius sacramenti. nam clericus licite baptizat licet necessitas non urgeat laicus vero licite non attemptat in instante necessitate sed tū si p̄ter necessitatē baptizat tenet baptismus et ip̄e laicus puniend⁹ ē qz usurpavit officium clericis deputatum vt in. d. c. qd qd dam. Habitatur de sacramento eucharistie nūquid laic⁹ in necessitate possit illud ministrare vtp̄ta decedit qd et non repitur p̄biter nūquid possit laicus capere eucharistiam de ecclesia et exhibere infirmo. Quidam vt refert hic Inno. dicunt qd sic vt sicut in p̄cedentib⁹ sacramentis potest laicus se ingerere necessitatis tpe ita et in isto nec ob. c. si. xxiiij. q. i. qz loquitur de heretico a quo non est licitum recipere eucharistiam etiam necessitatis tempore. et nō ad hoc illum tex. quinimo dixerunt pleriqz qd tpe necessitatis p̄t quis p̄ se illud sacramentum recipere. Sed Inno. non firmat hanc opi. f̄ videtur recedere dicendo qd. §. v. xxiiij. di. qui solet allegari ad p̄dicta non loquitur de laico sed de clerico vel p̄ciso ab ecclesia vel quia ē simoniacus vel notorius fornicator. Collectarius vero post Inno. videtur firmare qd nedum laico sed nec etiam diacono. lz istud sacramentum attemptare qd nō. et contra laicum facit regula quā. s. posui. Et per hoc soluitur qd Quid de extrema vinctione et licet quidam voluerunt qd laicus

possit illam conferre necessitatis tpe. cōiter tamē B non tenetur p̄ regulam superius dictam. reliqua vero impendere non potest licet possit matrimonium p̄trahere.

Ultimo potest dubitari quid de clericis p̄satis ab ecclesia vt sunt heretici excoicati suspensi ab homine vt a iure. de his dic vt habes tex. cum glo. in. d. §. v. Et respectu sacramenti baptismi habes hic glo. si. que dicit necessitatis tpe etiam ab heretico recipi potest et tene menti glo. et etiam tex. cum gl. in. d. §. v. lz collect. refert se audisse clementem septimū. dum p̄satis legeret quartū sniaz in mioribus p̄stitutus tenere contrarium mouebat quia excoicatis et hereticis nō possumus cōicere sine peccato vt in. c. nup. de sen. ex. non ergo debet p̄mitti malum p̄pter sequens bonum inay me qz ex quo ista necessitas non nocet adulto omisso illo sacramento qz succedit baptismus flamis. §. de baptismo. in. c. debitum. ad. c. si quem. xxiiij. q. i. qd facit. in contrarium respondet qd loquitur quando ignorabatur qd ille esset hereticus. et ad tex. gratiam. §. verum. dum dicit qd melius est recipere ab heretico qz in eternum p̄ire. Respondet qd iste non perit ex quo nō repit idoneum a quo recipiat sacramentū et quāqz herones videantur vigere tamen in primā sniaz que canonis est cōis me vehementer impellit dictum. c. si quem vbi tex. aug. clare p̄supponit illam fuisse hereticum. et de hoc constare volenti recipere sacramentum.

Item si p̄ corporali necessitate licitum est cōicere excoicato vt in. c. qm. ix. q. iij. et in. c. si vere. §. de sen. ex. ergo fortius hoc debet licere pro necessitate sp̄iali Quid idem facit. c. i. p̄pe finem. s. de sum. tri. vbi dicit qd a quocūqz conferatur hoc sacramentum p̄ficit ad salutem dūmodo rite et scdm formā ecclesie. et idem videtur velle. Inno. in. c. i. de baptismo.

Non valet p̄suetudo p̄
Vm inter. quam interdicti sententia violatur. In prima ponitur querela. In sc̄da exceptio. ibi p̄curator. In tertia sententia ibi nos. Nō p̄mo qd ep̄s solus et etiam capitulum p̄ se potest ponere generale interdictum in ciuitate hoc tū intellige de consuetudine vel p̄uilegio nam d iure cōi capitulū non habet potestatem interdictum p̄mulgandi vt. in. c. quesuit. de his que si. a ma. p̄te ca. nec ep̄s sine consilio vel consensu capituli. vt in. c. i. §. d. excels. pla. et dic vt ibi. credo tū qd nisi ep̄s p̄scripsisset in iurisdictionib⁹ p̄tra capitulū qd p̄t. vt in. ca. iij. de p̄sue. li. vi. qz tūc solus poterit p̄mulgare interdictum. Nō sc̄do qd snia censure appellat nernus ecclesie fastige discipline. nā quēadmodū vires hominis p̄sistunt i nernis ita i snia censure p̄sistūt vires eccle. vñ alibi dicit tex. qd i eccia dei n̄ repit pena maior. xxiiij. q. iij. coisipiāt. Itē p̄t dici ver⁹ qz sicut nernus flectit f̄ n̄ tūp̄

ita et sine censurā. Ad tertio q̄ p̄tra vires sine censurā nō p̄t induci consuetudo nec p̄tra ecclesiasticā disciplinā unde nulla est consuetudo contra honestatem. vt in. c. cum decorem. de vi. et ho. de. Ultimo nō q̄ exempti tenentur seruare siniam generalis interdicti ab ep̄o p̄mulgatam. Et hodie religiosi etiam exempti nō seruantes interdictum cū ecclesia mat̄rix seruat illud. sunt excoicati de quo dicendū vt in de. ex. frequentibus. d. sen. excoi. Sed contra hoc opponitur ep̄s nullā siniam p̄tē s̄re p̄tra exemptos. xi. q. i. q. frater. ergo nō tenent seruare exempti interdictū p̄mulgatū ab ep̄o. So. vic. Jo. an. se credere q̄ vinculum interdicti extendit ad exemptos non ex sinia hominis sed ex dispositione iuris. et hoc fuit inductum ne vilesset censura ecclesiastica. Et hoc lo. bona. Nam debes scire q̄ ep̄s non potest sp̄aliter interdicere ecclesiam exemptam. Sed ferendo generale interdictum in loco tenentur exempti p̄ quādam p̄sequentiā illud seruare vel aliter scdm cū attēptari potest q̄ sinia hominis extendatur ad exemptos q̄ ex pulsatione campanarū et p̄mulgatione vocū ledunt non exempti Et sic rōne delicti ep̄s h̄z in eos iurisdictionem. vt in. c. i. de p̄u. li. vi. hoc sc̄da solutio nō p̄lz et est periculosa cum hodie religiosi exempti habent p̄uilegium q̄ etiam rōne delicti non p̄t puniri ab ep̄o et sic lequere ex rōne cessante q̄ hodie tales religiosi non tenentur seruare sententiam generalis interdicti qd̄ oio falsum ē. vt in. d. de. ex. frequentibus. Item rōne delicti exemptus nō efficitur subditus nec locus subijct̄ ep̄o vt nō. in. de. vnica. de fo. p̄pe. licet possint delinquentes extra locum exemptū puniri p̄ ep̄m. vt de tene. p̄mā solutio. nō tñ ex rōne sua q̄ ex illicita pulsatione campanarū seu vocum p̄latione p̄ quā ledunt audientes existentes extra locum exemptū possint exempti ab ordinario loci puniri et puniri rōne delicti p̄missi extra locum exemptū. Nā licet ipsi pulsent in loco exempto tñ ex quo sonus p̄tenditur extra locū exemptū delictū causatur in vtroq̄ loco. exemplū in eo qui ex loco exempto mittit lanceam seu lapidē et ledit existentem in loco nō exempto vt nō. in regula in obscuris. li. vi. in mercu. dixi in. c. i. d. p̄sump. Oppo. p̄tra tex. in eo q̄ papa p̄nunciavit hic specificē sup̄ consuetudine cū tñ h̄ non fuisset a p̄te petitum et sic ē p̄tra c. licet h̄dy. de simo. sinia enī debet esse p̄formis petitioni vt ibi. Et alibi dicit tex. q̄ fatuus est iudex. qui sinit super non petitis. vt in. l. si. l. d. fideicom. f. lib. So. dicit Inno. q̄ papa ex officio suo hanc consuetudinē irritauit potius vitia extirpando q̄ sinando et solet cotidie allegari istud dictū Alij aliter dicunt sed iudicio meo hec disceptatio nō cadit in isto tex. q̄ isti canonici deduxerunt consuetudinē p̄ viam exceptionis pemptorie sed certū est q̄ h̄z iudex nō teneat p̄nunciare super exceptione pemptoria quia satis sup̄ ea p̄nunciat. p̄nū

tiando sup̄ p̄ncipali vt in. c. i. de or. cog. tñ si vult specificē p̄nunciare non ex hoc p̄t redargui vt in. c. cū Johannes. de fide instr. et plene dixi in. c. i. p̄alle. et si dices q̄ ps aduersa non allegabat prauitatem p̄suetudis dico q̄ ex quo iudici constat exceptionem non p̄cludere maxime cum defectus p̄sistat in iure p̄t ex officio suo supplere vt in. c. Rainaldus. de testa. et qd̄ ibi dixi et Jo. cum dilectus. et. l. vt q̄ defunt aduo. l. i. sicut p̄tingit in petitione actoris. nam si notorie nō p̄cludit debz iudex libellum lacerare ex officio suo. xi. q. i. xpianus. nō. Inno. in. c. i. d. offi. vica. ita dicendum in exceptione et nō hoc dictū Inno. sic intellectum. fateor tñ q̄ vbi p̄suetudo nō faceret ad eam et constaret iudici de irrationabilitate tunc sp̄ale est in papa vt possit illam tollere sed alius iudex debet inchoare nouam instantiam et non sup̄ illa p̄nunciare sicut in simili nō. Jo. an. in. c. mandatum. s. de rescrip.

Vm olim

In attribuentis officij noue dignitati seruat consuetudo vicinarū ciuitatū que si diuersa fuerit seruabitur magis rōnabilis et alij non p̄iudicans. hoc dicit cōis diuisio. sc̄da ibi quo circa. Ad p̄mo archiep̄m non posse instituire dignitatem in ecclesia sua sine licentia pape licet illa dignitas non sit noua s̄ iam dudum creata. nā p̄centoria hec erat in alijs ecclesijs et sic non erat noua dignitas. Sed tu dic vt plenius dixi in. c. cum accessissent. s. de p̄sti. vbi conclusi oppositum et ad istum tex. rōde q̄ forte capitulum nō cōueniebat cum ep̄o et h̄ voluit petere a papa vt euitaret opiniones contrarias que in hoc articulo vigēt vt nō. hic in glo. et in. d. c. cū accessissent. Ad sc̄do archiep̄m non debere nouā dignitatem vel beneficium p̄stare cū graui alterius p̄iudicio imo videt q̄ respectu redditū nullū p̄iudiciū p̄t afferre alijs beneficiatis qd̄ nō et de hoc. j. cum gl. Ad tertio q̄ vbi in honoribus deferendis nō apparet in iure nec ex p̄suetudine sp̄ali. quid iur. recurrendū est ad p̄suetudines vicinarū. Itē nō et tenebis semp̄ menti q̄ vbi aliquid mandatur fieri ad instar alterius q̄ si illud instar repit̄ diuersum non debet simpliciter capi medium nec minimum seu maximū sed magis rōnabile alteri. p̄iudicāo Contra istum tex. opponit de. c. catholica. xi. di. vbi dicit q̄ q̄libet ecclesia regit̄ suis sp̄alibus p̄suetudinibz et constitutionibz ergo videt q̄ ep̄s et capitulum peterant isti p̄centori dignitatem certā p̄ferre tā in sessionibus q̄ in alijs. So. dicit hic cōiter doc. q̄ ep̄s et capitulum hic forte nō p̄ueniebant. al̄ aut p̄cederet p̄rarium qd̄ satis mihi placet. Quidā tñ tenent̄ oppositū q̄ nō dz ista ecclesia deuare a p̄suetudine aliarū ecclesiarū et violare p̄suetudines vicinarū qd̄ mihi nō p̄lz q̄ in ecclesia dei nil officit diuersa p̄suetudo vt in. c. de trina. d. p̄sc. di. iij. quimmo papa non p̄cipit vt sequamur

consuetudines romane eccle nisi in concernentib⁹ fidez
vt in. c. l. de sum. trini. li. vi. in v. decur. Nec violatur
aliar⁹ consuetudo cum illa remaneat valida in loco vbi
viget. nam vides hic q^d respectu eiusde dignitatis va
rie possint esse consuetudines ecclesiar⁹ in eadem p^{ar}ti
cia. In glo. in vbo p^{ro} iudiciu in sine tenebis menti semp
li. glo. ex qua habes notabile dictu q^d eps no p^{ro} libi
to constituit nona dignitatem seu nouu beneficiu seu
noua ecclesia in p^{ro} iudiciu aliar⁹ ecclesiar⁹ secus si iusta
causa interuenire et p^{ro} hoc ultimo dicto glo. ad de bo.
tex. in. c. ad audientia. j. de ecc. edifi. Et facit bec glosa
ad q^{on}em. nuquid possit eps omni causa cessante co
struere ecclesia in parrochia alterius vel constituere di
gnitatem in ecclesia Bo. an. multu instat et finaliter vi
detur concludere q^d potest ex quo no vult afferre alte
ri p^{ro} iudiciu. nam hoc tendit in augmentu cult⁹ diu
ni. Ego hoc dictu admittere respectu dignitatis erige
de in ecclesia cathedrali quia illud tendit in augmen
t⁹ cultus diuini et nemini nocet. Sed q^d possit constre
re ecclesiam in prochia alterius cessante causa non ad
mitterem in distⁱⁿcte quia ex constructione noue ecclesie
granatur p^{ro} iudiciu antique saltim de facto vt respec
tu oblationu que fiunt in ecclesia noua et q^d hoc sit ve
rum adduco capitulum. i. j. de no. opis nun. vbi eccle
sia prochialis p^{ro} denudationem noui opis obtinuit.
vt destrueretur capella ibidem edificata q^d p^{ro}fecto no
obtinisset nisi p^{ro} iudiciu p^{ro}tere potuisset et v^o ibi
ad hoc glo. si. que hoc satis videt sentire nec videt au
geri cultus diuinus q^d si illa ecclesia no est necessaria
potius videt ex minoritate ar. in. c. i. de p^{ro} uile. in fi.
z. xiiij. di. legimus. facit dictu. c. audientiam. et. c. pa
storalis. de his que fiunt a pla. In glo. in vbo illa
ibi q^d minorem dic q^d hic no dicit p^{ro} trarium sed eligi
illa p^{ro} uetudo que minus est alteri p^{ro} iudicata et magis
r^o nabil⁹ z iura allegata in p^{ro} trarium loquantur in alijs
casibus Et dicit vincentius j. co. in. c. si. q^d p^{ro} mo debz
attendi ins coe. Si vero ins p^{ro} mune nihil dispoit z tunc
attendenda e p^{ro} uetudo generalis vel sp^{ro} alis illius loci
vt in. d. c. catholica. ea deficiente recurrendu est ad co
suetudine vicinar⁹ ecclesiar⁹ vt hic. Si vero consuetudo
e difformis attendat consuetudo min⁹ nocina vt b i ver
bo quo circa. et in. c. ex p^{ro} te. j. de censibus. oibus defici
entibus recurrendum e ad. c. si. xx. di. vt. i. congregent
sapientes z seniores quoru co silio stetur z no hoc dictu
e. n. generaliter obseruadu vbi cuq^d agitur o^o tribuedis
honoribus alicui dignitati vel vbi dubitaretur qualif
plat⁹ debet se habere in subditos vel quid sile vt in. c.
sup eo. o censib⁹. vnu. tamen mihi no placet ex dictis
vincen. in eo q^d dicit primo recurreru esse ad ins coe
et scdo ad consuetudine particulari loci. Na videt p^{ro} mo
recurreru ad consuetudiez q^d consuetudo derogat iuri
coi vt in. c. si. j. co. Sed saluado vin. potes sic distingue

re q^d aut consuetudo versatur circa illa dignitate de cui⁹
honore p^{ro} ferendo queritur z serua illud q^d s. dixi. sicut
patet p^{ro} totum titulum o officio archidiaconi vbi co
suetudo preualet iuri coi. aut p^{ro} uetudo versat circa p^{ro} i
mitem dignitate et tunc potest saluari dictu vin. vt si
dignitas illis de nouo eligitur pas recurrendu sit ad
ins coe q^d ad p^{ro} uetudine que seruat in alia ecclesia p^{ro} i
culari pone exempli q^d sunt tres archidiaconi in diuer
sis ecclesijs no in eadem ciuitate habentes varias con
suetudines si p^{ro} uetuitur de nouo archidiaconatus i alia
ecclesia. credo q^d in honoribus deferendis sit p^{ro} mo re
currendum ad ins coe q^d ad p^{ro} uetudine aliarum eccle
siaz q^d p^{ro} uetudo sp^{ro} alis no p^{ro} iudicat iuri vniuersaliter
sz tm sp^{ro} aliter et in hoc casu debet intelligi. i. que dicit
q^d licet p^{ro} uetudis no sit parua auctoritas no in v^o uat
legem. i. vt vt in. l. ij. l. q^d sit lon. p^{ro} ue. z. viij. di. p^{ro} ue
tudis. z p^{ro} hoc infero ad notabile dictu q^d si hodie de
nouo eligeretur studiu generale in aliquo loco deberet
illa vniuersitas h^{ro} e p^{ro} uilegia au^o. habita. l. ne
sili⁹ p^{ro} p^{ro}. vt ec. i criminalib⁹ h^{ro} ent scolares iudic⁹
p^{ro} p^{ro}rios non obstante q^d ibi glo. dicit q^d doctores z sco
lares renunciauerunt illi au^o. in criminalib⁹ p^{ro} non vsu
seu p^{ro} uetudinem appositam. Dico em q^d consuetudo
nocet dumtaxat in illis locis vbi viguit sed ex quo stu
dium fingitur de nouo debz p^{ro} mo recurrri ad ins coe
ne z sic p^{ro} cedat istis notabile dictu vin. q^d sic intellectu
z limitatu tenebis menti q^d ad multa facit nec ob. tex
iste. vbi no recurrat ad ins coe v^o ad consuetudine vici
nar⁹ ecclesiar⁹ quia hoc ideo qm i iure coi nihil dispo
nit de illa p^{ro} uentoria. z ideo fuit opus recurrere ad p^{ro} ue
tudinem secus si fuisset constituta dignitas cui⁹ officiu
disponeretur a iure coi vt est archidiaconatus et archi
p^{ro} uiteratus et similes q^d tunc obseruabitur dictu vin.

Um venerabilis. Non valet

qua platus sine superioris licentia pot⁹ dimitt
tere platuram etia si vellet transire ad aliam dignitate
vel aliter et sic. No pot⁹ induci ex p^{ro} uetudine vt quis
possit dimittere dignitate sine superioris licentia vel vt
possit electus administrare non habita p^{ro} firmatione a
superiore. In p^{ro} ma p^{ro} te ponit temeraria translatio et in se
cunda translati excusatio ibi postmodum. tertio excu
sationis reprobatio ibi cu igitur. No p^{ro} mo q^d abbas p^{ro} t
eligi in abbatem alterius monasterij z q^d iste fuerit elect⁹
denotat istud vbu confirmatione positu in tex. Et ho
die e casus notabilis et magis clarus in. c. si abbatem de
elec. li. vi. p^{ro} qua tradit notabilis regula q^d quilibet p^{ro} /
latus circa ep^{ro} m quantumq^d sit sue plature obligatus
pot⁹ eligi ad alia platura ita q^d no est opus q^d postulet
non tamen potest iste consentire sue electioni nisi habi
ta licentia a suo superiore vt hic secus est in episcopo
Nam ipse non potest eligi ad aliam dignitatem

sed debet postulari vt in. c. si. de postu. pla. vbi d' hac
matena Nota scdo. ibi rone ecclesie q' lz omnes ec-
clesie sint subiecte romane curie vt in. c. cuncta p' mudu
ix. q. iij. ecclesie tamen exempte dicuntur spales ipi' ro-
mane ecclesie de quo in. c. si papa. de puile. li. vi. Item
no q' legatus de latere pt' firmare electioes exempto-
rum et dare platis exemptis licentia traseundi ad alias
dignitates p'cordat dictum. c. si abbatem. etia si sit ele-
ctio ad aliquem epatum. Unde licet legatus de latere
no possit transfere epm vt in. ca. q' translationem. de
c. si. le. pt' in firmare electioem factam ad epatum etia
exemptum vt pbatur in. d. c. si abbatem. Habet etia le-
gatus iurisdictionem i exemptos vt in. c. i. de v. sig. li.
vi. qd' ibi no. No ibi qua' corruptelam q' p'suetudo
irrationabilis amittit nome' p'suetudinis et appellatur
corruptela et de corruptela quia mala consuetudo assu-
mitur vt puilegium p'tra mentem canonu vt in. c. ma-
la p'suetudo. viij. di. Et nota q' p'suetudo que est inimi-
ca canonibus p'na fronte p'sumitur irrationabilis con-
cordat. e. eo. ad nostram. et dicunt. c. si. i. co. Oppo-
p'tra tex. in eo q' innit satis esse petere licentia traseu-
di licet no obtineat qd' est p'tra. c. admonet. et. e. qd' i
vbijs. et. c. nisi. i. de renu. So. dicit Jo. an. et bene
q' hie factum narrat ad maiorem aggrauatione istius
abbatis dicitur q' etia licentia no petijt. vide de iure
standum est p'terito In gl. i. in si. nota singulariter
in. glo. et no tradas oblivioni. facit enim q' gerens actu
p'tra ius p'teritu consuetudinis p'auere ex quo adhuc p'ra-
uitas p'suetudinis no erat p' ius declarata no dz p'uni-
ri tanq' legis transgressor sed debet tollerari p'teritu
p'suetudinis Et vide similem glo. iij. di. de iur. que
dicit q' licet p'aua p'suetudo exulet quo ad pena hui'
secali no in quo ad deu qd' no. sed hoc itelligo quan-
do ignorantia p'aua p'suetudinis esset crassa et supina
vtp'uta q' p'tra ius naturale. xxxij. q. viij. flagitia. se-
p'atorem vbi esset pbabile dubiu sap' validitate consue-
tudinis. nam tunc ignorantia legis non est peccatum
ad hoc tex. in. l. regula. ff. de iur. et facti ignorantia. et i
c. i. p'imo. facit qd' no. In. in. c. p' tuas. de simo. Et
adde. c. gaudem'. in si. d' diuorcis. et glo. i. c. mo. de
postu. pla. i. vbo. d' cetero. li. vi. In v' gesto p'teritu
p'ue p'suetudinis debeant tollerari vide qd' dixi i. c. si. su-
pra d' p'li. et fac. c. si. d' sp'o. duoz i v'bo de cetero In
gl. i. v'bo p'suetudine. ibi q' ee si dz die Jo. an. q' meli'
dixit q' neuz ee dz q' dicat q' nedu no valet p'sue-
tudo vt plal' traseat sine licentia superioris. f' nec etia va-
let q' elect' admittret an' habita p'firmatoez a sup'iore
et refert L'opos. q' ob h' fuit cassata electio cu' p'fda p'ri-
oris sancte crucis et h' id' no. archy. i. c. cu' g. de pri. li.
vi. per puilegium tamen hoc papa quandoq' aliqui
bus concedit vt fratribus cartusienib' et no h' dictum

et in si. glo. aduerte quia hoc dictum glo. facit p'tra tex
Nam iste abbas erat exemptus et vltra montan' di-
ffans multum a romana curia et tamen non pomit ad-
ministrare non habita p'ino confirmatione. So. dicit
doc. hic q' c. nihil. de elec. non p'fuit in isto casu q' in
illis partibus erant tunc legati a quibus poterat iste
petere confirmationem. Et no bene istud dicit q' no-
tabiliter limitat illud. c. nihil. et ex istis duobus capi-
tulis potes colligere q' vbi aliquid p'cedit p'pter ne-
cessitatem durat concessio quatenus vigeat necessitas
et non aliter facit. xvi. q. i. generaliter. Item dicerem
vltra doc. q' hic ex alio capite non habebat locum. c.
nihil. nam solum distantia loci supplet defectum fir-
mationis sed in casu nostro erant duo defectus. s. defe-
ctus p'firmationis et vinculum quo iste abbas erat li-
gatus abbacie sue vnde non poterat deserere suam ab-
batiam p'teritu. c. nihil. quia vbi insunt duo impedi-
menta vno sublato remanet reliquu vt in. c. ex tuaz. d'
aucto. et v' sup' alij. et in. l. si domus. ff. de seruitu. ru. p'
diorum. **Abbas.**

De p'suetudie p't v'm dilectus.

induct q' vna ec-
clesia de gremio alterius teneat sibi prelatu
eligere et consuetudo est optima legum interps ita coi-
ter iummat. Sed posset sumari nobilius vt patebit
ex infra dicendis. et sunt due p'tes p'ncipals. In p'mo
narrat duplicem q'onen electionis cum p'tium allega-
tionibus. scda ibi. q' vero vnam diffinit et alteram dif-
finiendam p'mittit. No p'mo q' monachus electus
in platum potest electione de se factam p'sequi etia in
iudicio contendendo. concurrat. c. cu' dilecta. s. de re-
scriptis. Aduertendum t' puto q' aut eligitur ab ex-
traneo collegio et non pot' consentire electioni de se fa-
cte sine licentia sui superioris vt in. c. si religiosus. d' de-
li. vi. Aut dicitur collegio p'prio et tunc coip'o q' eligit
videtur sibi data potestas acceptandi vnde in accepta-
tione nullius consensus exigitur vt hic. Nam illu eli-
gendo videtur sibi dare licentia acceptandi et facit
qd' no. in regula qui tacet. d' re. in. li. vi. in mercu. et fa-
cit istud q' in casu in quo in actu filij requiritur consen-
sus patris q' pater p'trahendo cum filio videt sibi da-
re consensum ad h' qd' no. in. l. cu' pater. ff. de le. ij.

No scdo q' puilegium pot' concurrere cu' iure coi-
In cotrarium t' facit qd' no. glo. in. c. contra morem.
c. di. i. vide qd' legit et no. in. c. i. s. de p'p'is. No
tertio q' ius eligendi platum spectat dumtaxat ad col-
legiu illius ecclesie et q' e' cotra ius coi' q' aliqui foren-
ses habeat p'tatem cu' eis eligendi qd' apte pbatur ista li-
tera. Et facit contra opi. Jo. an. in. c. cu' ecclesia de ca-
pos. et p'p'ie. et ibi dico. No q'arto et tene menti q' pa-
tronus ecclesie etia tpe foundationis no pot' disponere

de iuribus ipsius ecclesie in iudiciis ipsius episcopi. vñ nō p̄t
transfere in alium p̄latū in s̄firmandi sed hoc statue
re p̄tinet ad ep̄m ad petitionem patroni. Ad hoc bo.
tex. cum glo. x. q. i. in. c. ij. et tene menti qz sepe patro
ni excedentes metas sue potestatis p̄trarium statuit.
Et vide Inno. f. eo. ne prelati vices suas in. c. qm. ij.
vbi dicit qz non pōt quis in traditione cuiuscunqz rei
apponere conditionem sp̄alem. nam nō potest patro
nus cū sit p̄nata p̄sona immutare ordinē canonū et or
dinationem totius ecclesie vt in. c. tua. et. c. requisisti.
de testa. ¶ 2o quinto et tene etiam menti quia nescio
alibi ita bo. tex. qz ep̄s potest in fundatione ecclesie ad
petitionem patroni transfere in alium in s̄firmandi
p̄latum illius ecclesie licet illud in s̄ competat ip̄i
ep̄o vt. xvi. q. vij. omnes basilice et. xvij. q. ij. in. c. l. et
sic pōt ep̄s in hoc p̄iudicare suo ep̄atu. Et aduerte qz
pro cā huius p̄iudicij seu alienationis huius iuris suffi
cit sola petitiō patroni qd̄ amitto anteqz ecclesia sit s̄
data sed post fundationem ecclesie nō puto qz sine cā
hoc possit ep̄s statuere etiam ad petitionem patroni lz
aliud videat hie sentire do. an. nam negari non potest
quin sit ista alienatio huius iuris iam p̄petentis ep̄a
tū qz sine cā si et i non debet facit qd̄ nō. in. c. p̄statu.
de elect. sed ante fundationē eccie nullū ius p̄firmandi
est acquisitū ep̄o merito potest ad petitionem patroni
qui forte aliter non veller ecciam fundare hoc statuere.
¶ Item nota aliud notabile dictū qz idem verbum rela
tum ad diuersos diuersimode pōt et debet interpretari si
vniuersimode sumendo p̄iudicaretur inri cōi et est in h
iste tex. multum singularis ad interpretationem statu
torum. nā statutū ep̄i hoc disponebat vt electio prelati
penderet penes fratres eiusdem loci et capitulum caro
fense et quatenus verbū electio p̄cemit fratres eiusdem
loci stat p̄prie quatenus vero p̄cemit capitulum caro
fense stat p̄ p̄firmatione. nam p̄firmatio largissime sum
pto vocabulo pōt dici electio. est. n. pars. et finis. ele
ctionis et sit ista interpretatio quia si verbū electio quo
ad vtrūqz casuz statet p̄prie et stricte p̄iudicaret inri cōi
qz de iure cōi electio p̄tinet dūtaxat ad colleg am illi
eccie Et ex h̄ tex. nō vñ nūqz obliuioni tradenduz qz
verba statuti debent intelligi largissime vel stricissime
si ita interpretando vitatur correctio iuris cōio. Unde
statutū hic largissime interpretatur qz verbū electio su
mit p̄ p̄firmatione et sic qd̄ dici solet qz statutū debet
stricissime interpretari Intellige qm̄ p̄ illā stricissimā
interpretationem minus receditur a iure cōio. n̄ quo ad
istum effectū pōt interpretari etiam largissime vt hic et
cotidie ad hoc allegat iste tex. ¶ 3o nō. qz p̄suetudo
ē legū interpretatiō optia et qz. l. existerē dubia debent
recurrere ad p̄suetudinē loci et si de ea apparet et nō est
recedendū ab illo intellectu qz p̄suetudo tribuit etiā si

exposito apparet qz ille intellectus in se nō sit bonus.
nā dō illud saltem valere rōne p̄suetudinis et tene m̄tū
h̄ dōm facit qd̄ legit et nō. in. l. mime et in. l. si d̄ inter
p̄tato. ff. d̄ legi. Et nō ex h̄ et textu vtutes p̄suetudinis
h̄z enī vim interpretatiā ¶ Itē h̄z vim abrogatiā seu de
rogatiā. nā derogat legi vbi est p̄tra legē vt in. c. si f.
eo. libet et tertio videt̄ imitatiā qz imitat̄ legē vbi
dicit̄ lex. vt. i. di. p̄suetudo et vid̄ bo. gl. in. l. si. d̄ in. na.
ij. §. ex nō scripto. ¶ Itā nō. qz vbi libellus p̄tinet plu
res articulos sepe n̄os si p̄us p̄stat de vno qz de alio
pōt iudex p̄ius p̄iudicare sup̄ illo et sup̄ alio p̄cedere
ita facit h̄ papa. nam hic disputabat sup̄ electionē iā fa
cta et super iure eligendi et qz p̄ius constitit de innali
ditate electōis p̄ius sup̄ ea p̄nūciavit et sup̄ alio arti
culo p̄misit cām decidendam an aut̄ regulariter iudex
possit p̄ p̄tes p̄nūciare plene nō. in. c. cū ex officij. de
p̄scrip. et dic̄ vt ibi sen. in. c. cū inter. de re. iudi. qz nō
bene recordor ¶ In glo. i. ibi habebat mandatū a ca
pitulo glo. h̄ soluit tacitā oppositionē. nā non poterat
iste gail. licet esset electus agere de iure eligēdi cum il
lud p̄petebat monasterio. Et ex hoc et ex glo. nota qz
monachus nō pōt agere p̄ iure monasterij sine m̄dato
lz sit p̄iuncta p̄sona p̄iunctione diuili. ad idē. c. corā. de
offi. dele. vbi canonicus nō agit p̄ eccia sua sine m̄dato
¶ 3o in eo qz glo. subicit qz hic vacabat sedes nō soluit
p̄trariū qd̄ possit formari d̄. c. si. ne sede vacante. vbi ha
bet qz vacare sede nō p̄t i iudicio agitari ¶ Inno. dat hie
nouā et mirabilem solutiōem quā nescio alibi dicit̄ enim
aliud esse i eccia cathedrali et aliud i eccia inferiori qz
mortuo ep̄o capitulū nō succedit i administratiōe bonoz
p̄tinentiū ad ep̄m s̄ mortuo abbate p̄ueni h̄z admi
nistratiōe oim̄ rez et p̄t instituire iudiciū et p̄ eū agere
alle. l. i. ff. qz cuiusqz vniuersitat̄ noie. et h̄ dicit̄ sp̄ tene
bis m̄tū. nā nullibi p̄bat̄ hec d̄tia. ¶ Nullus tū doctor
ausus ē h̄ dicitū apte reprobare s̄ vt dixi nullibi p̄bat̄.
nā maier cōio ē iter ep̄m et caplin suū qz iter p̄latū i
riorē et suū caplin vt i. c. nouit. et q̄sto d̄ his q̄ s̄nt a p̄la
to fac. c. requisisti. d̄ testa. vñ pleriqz voluerūt qz mortuo
p̄lato inferiori caplin n̄ succedat i ip̄i iurisdicōe qd̄ sen
tit idem Inno. i. c. cū accessissent. s̄ d̄ p̄fii. vñ iter istos
ego n̄ puto aliqz d̄tiam q̄tū ad h̄ qd̄ videt̄ sentire idēz
Inno. i. c. i. j. ne se. va. vbi vide. videas ec̄ p̄ glo. i. c. i. d̄
re. ec. n̄ alie. i. vbo eccia. l. v. q̄ nō. dicit qz si. ne se. va.
h̄z locū etiā i inferioribz ecclesijs s̄ credo qz p̄ t̄to In
no. facit h̄ illā differentiā qz cōiter bona ep̄i et capituli
sunt diuisa. ideo mortuo ep̄o nō h̄z capitulū liberā ad
ministratiōē bonoz ep̄i nec illa in iudiciū deducere
p̄t vt h̄. c. si. s̄ iter abbatia et p̄uentū bona sunt cōiter
cōia. ideo mortuo abbate caplin nō recipit administra
tiōē bonoz abbatia s̄ cōinz tamen nō puto qz possit
in iudiciū deducere causam p̄iudicialē ip̄i abbatia.

Et de hoc vide bo. glo. in. de. si. de. pa. ad istum tex. dic qd hic agebat de iure eligendi qd ius ptinet ad ips collegium et non ad platum. Item pmodius agit le. de. va. qz als non posset deueniri ad electionem prelati ad hoc qd no. idem Inno. in. c. edoceri. de. septis. r. in. d. c. i. ne sede va. In glo. in. verbo constitutum no. plura ex hac glo. Et pmo qd eps no. pot. statuere co. tra ius coe. p. hoc. c. qd sup. bis. f. de. jna. et o. be. et. c. institutionis. xxx. q. ij. vide plene p. Jo. an. in. c. si. de. off. or. et in. c. si. de. offi. archi. li. vi. potest em. statuen. do adiuuare ius coe. s. apponendo pena vbi ius no. ap. ponit vel aggranando pena a iure apposita vt in. c. h. d. consi. li. vi. Et vide glo. in. de. ne. romani. de. elect. Itē pot. statuere creando delictum de nouo et sic statuere p. ter ius vt no. in. c. ij. de. consi. li. vi. Et vide qd no. Jo. an. in. regula ea que. in. mercu. facit. c. catholica. xi. di. No. scdo ex fine glo. notabilem et singularem limitatō nem ad predicta pcedunt em. qm ius coe ē. p. dicitur in esse et per illud est alteri ius acquisitum. scdo aut vbi ius non est alteri adhuc acquisitum. vt in fundatione ecclesie Nam tpe fundacionis pot. eps statuere vt illa ecclesia eligat sibi platum de aliena ecclesia vel qd sile. No. tñ glo. in. eo qd dicit qd hoc debet statuere cu. capitulo et de p. sensu patroni et sic videtur qd in p. u. ditium ecclesie inferioris no. possit eps statuere sine co. sensu capituli nec sine voluntate patroni si ē. p. ronata Et tene hoc vltimū menti qz nescio alicubi. No. tertio ex glo. qd minus iustus titulus dat cam p. scribendi. vñ statutu. epi no. debebat intelligi qd electio actiua vt pas. siua ptinet ad capitulum carofense r. tñ illud statutu. ge. neraliter loquens dedit cam p. scribendi capitulo caro. fensi vt haberet electionem passiuā. Sed co. tra b. for. maliter opponit. nā capitulu. carofense ita intelligendo statutu. errabat in iure qz ut vides papa aliter inter. pretatur sed error iuris impedit p. scriptionē vt est tex. in. l. nunq. ff. de. vsucapio. et tex. cum glo. in. c. dudū. de. decimis. et vide bo. glo. in. c. aplice. de. dona. So. dic contrarium procedere quando errat in iure claro et indubitabili. scus vbi ius esset dubium et multiplici. ter intelligibile vt hic est casus multum notabilis. Et ex hoc pot. elici vñ dictū notabile qd tunc snia lata co. tra ius est nulla qm illud. ius est clarum et indubitab. le scus si dubium est et multipliciter intelligibile qd tene menti. ad hoc facit tex. in. l. regala. ff. de. iure et facit. igno. facit quod nota. Innocen. in. c. cum sp. cia. li. de. appell. et in. c. p. et. g. de. offi. de. lega. Vltimo nota ex glo. qd eps non potest ius vnus ecclesie alteri attribuire. de quo vide quod plene no. in. c. constitut. de. reli. domi. r. ibi dipl. In glo. in. verbo electio s. l. equiuoce. dic datus et latus qd verbum electio habet tres significaciones. nam pot. capi pro electione acti. ue. vnde habentes eligere dicantur hē. actiuā electio.

ne et ita capitur. f. d. elect. per totum. Item scdo ha. bet significacionem passiuam vnde si de necessitate de. bet intelligi prelati de aliquo collegio tunc illud col. legium dicitur habere electionem passiuam et ita co. sti. fuctudo interpretabatur istud statutu. epi qd verbū ele. ctio relatum ad fratres illius loci importaret electio. nem actiuā sed relatum ad carofense capitulum impor. taret electionem passiuā et satis fuisset admissa ista in. terpretatio nisi derogasset iuri co. Tertio mō pot. capi electio pro confirmatione et ita papa interpretatur statutu. quatenus illud verbum refertur ad carofense capitulum nam confirmatio largissime est pars r. finis electionis et per hoc non dicas qd statutu. debet inter. p. tari improprie vt non p. iudicetur iuri co. quia ista non fuit impropria verbi significatio sed largissima vñ de puto qd verba statuti non debent impropriari vt in. ri co. non p. iudicetur ad hoc no. dicitur Bar. in. l. iij. in. s. p. ror. ait. ff. de. dam. infec. vbi dicit qd si statuto ca. uetur qd iudex possit p. cedere facta citatione ad faciem vel ad domum non debet alternatim impropriari vt sit ordinis licet per hanc impropriationem statutu. concordaret cum iure co. sed debet intelligi p. p. te vt sufficiat adimplere alteram p. tem alternativae quod est bene notandum. In glo. in. verbo a suspensio p. in. tellectu huius glo. que valde intricata est. e. po. videtur em. qd electio facta a suspensio debet tenere. nam elige. re no. est ordinis que admodū nec iudicare nec exco. dica. re nec beneficia conferre. quia ista non sunt ordinis sed potius iurisdictionis. p. batur in. c. transmissam. in. c. glo. de. elec. nam electus confirmatus et nondum con. lecratus potest ista exercere sed suspensio ab officio tol. lit solum ea que sunt ordinis ergo debent valere ista ge. sta a suspensio ab offi. Glo. ponit in hoc p. cipaliter r. u. as opintones. p. rina quod suspensio ab officio non p. uat potestate exercendi iurisdictionali. in cano. nicis tamen fatetur hec opinio qd talis suspensio p. uat a facultate eligendi. Alia opinio p. ncipalis in qua glo. finaliter residet habz oppositum. s. qd suspensio ab officio nō p. iurisdictionalia exercere nec eligē nec b. n. ficia p. ferre. Et p. hac opi. facit iste tex. r. c. cū inter. r. d. ele. r. tex. a p. rario i. c. si celebrat. d. de. exc. mi. Et hec opi. nis vt co. iter placere doctorib. maxie Inno. r. Lō. pos. qd dicit qd suspensio ab officio et beneficio vel ab officio tñ v. l. simpliciter intelligitur r. suspensio ab oib. p. di. ctis qz appellacione suspensionis in genere intelligitur d. maiorū suspensio ar. i. c. si que. d. sen. ex. sec. dicit i. su. sp. sio a p. n. ficalib. vel i. eo cui ē. itedicta. ingress. eccle. nā ista interdicta no. extendunt vltra in eis. expressa sed p. b. n. r. idel. finaliter ad p. raria Jo. an. i. sine sui appa. rus dicit quod hoc operatur mixta officij r. iurisdic. tionis quam habet spiritalis iurisdictionis ad officium

id est ordinem et non hec verba. vult enim dicere quod propter istam mixturam et connexionem quandam que est inter ordinem et iurisdictionem spirituales suspensus ab officio intelligitur etiam suspensus a iurisdictione. Sed contra hanc solutionem potest instari. Nam collatio vel electio non est iurisdictionis nec etiam videtur ordinis episcopalis et tamen suspensus ab officio inducit suspensionem ab illis. Item non est tanta mixtura quin possit separari saltem ab ordine episcopali ut in d. c. transmissa 30. An. dicit quod predicta sunt iurisdictionis in electo et confirmato sed post consecrationem dependent ab ordine. nam confirmatio fit in finem consecrationis id est secuta consecratione potestas confirmationis transfunditur in potestatem ordinis et sic omnia ista iurisdictionalia dependent ab ordine. Sed certe hec solutio videtur nimis exquisita nec est generalis quid enim in aliquo suspensus qui non est episcopus. Item moniales habent electionem ut in c. idem habitibus. de elect. li. vi. et tamen non habent ordinem ut in c. noua quedam. de peni. et remis. Item abbatissa habet iurisdictionem potestatem etiam habere collationem beneficiorum iuxta non in c. dilecta. de excessi. pla. et in c. dilecta. de maio. et obedi. et tamen nullum habet ordinem cum ergo ista possunt stare sine ordine ergo in materia penali non debet fieri illatio de vno ad alium ut in c. ij. de transla. prela. nec probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse ut in d. c. ij. et in l. neque natales. l. d. proba. vide in hac materia ego aliter et clarius dicerem et latius extendendo materiam. conclude sic quod aut quis est suspensus minori suspensione que infligitur propter participationem cum excommunicato et illa non priuat facultate exercendi iurisdictionalia nec facultate eligendi sed solum participatione sacramentorum et propter hunc effectum non potest eligi in prelatu. de hoc est tex. datus in c. si celebrat de derico. exco. ministrante et dic. ut ibi. aut est alicui interdictus ingressus ecclesie et tunc solus est priuatus potestate exercendi ordinem in ipsa ecclesia. Cui si celebrat interim in ipsa ecclesia efficitur irregularis ut est tex. in c. is cui. de sen. exco. li. vi. Unde si extra ecclesiam celebraret non incurreret penam de quo tamen dicit ut ibi non tunc priuat hoc interdictum facultate exercendi iurisdictionalia vel eligendi ad b. c. sacra. de sen. exco. iuncto. c. ab exco. cato. s. de re. ptis. aut suspenditur episcopus a pontificalibus et tunc solus censetur suspensus ab illis que dependent ab ordine pontificali et non ab alijs ut voluerunt predicti doct. hic et Jo. an. in c. l. de sen. exco. li. vi. Quare puto quod sic suspensus potest exercere iurisdictionalia quia ut dixi iurisdictionalia sunt separata ab his que sunt ordinis pontificalis ut in d. c. transmissam. et in c. aqua. de pse. eccle. vel altaris. quandoque quis suspenditur a beneficio et non intelligitur suspensus ab officio vel a iurisdictione. vnde ca-

nonicus suspensus a suis beneficijs potest eligere ut probatur in c. cu. vinconienf. iuncto. c. cu. in cunctis. de elect. Quandoque suspenditur quis ab officio et beneficio simul et suspenditur simpliciter. Et tunc siue sit suspensus ab homine siue a canone inferente penam ut in casu. c. i. de re. iudi. li. vi. dicerem quod talis suspensus priuat facultate exercendi iurisdictionem spiritualem et conferendi beneficia et eligendi quod intelligitur durante suspensione nam quia ista sunt fundata super ordine ecclesiastico laicus non potest ista exercere ut in c. h. de iudi. et. xvi. di. bene quidem et. xiiij. di. in. §. verum. Si ergo quis suspenditur a fundamento videtur suspensus ab omni edificio quod est. s. fundamentum ut. i. q. i. ca. paulus. et sic potest saluari illa opinio. Jo. an. dum dicit de mixtura inter ordinem et iurisdictionem ecclesiasticam. nam considerat quod officium est valde latum. nam quicquid habet electus est officium propter beneficium ergo suspendendo te ab officio videtur te suspendere nedam ab ordine sed ab omni officio clericali si ergo suspensus heret simpliciter ab ordine et tunc dicerem quod quis suspenditur ab ordine pontificali et solum credo illum suspensum ab illis que sunt ordinis episcopalis non autem ab his que sunt iurisdictionis archiepiscoporum que. s. dixi quod quis est suspensus a pontificalibus. aut simpliciter quis est suspensus ab ordine et tunc dicerem propter quandam consequentiam quod censetur facta suspensio ab omnibus que sunt fundata super ordine ut a iurisdictione spirituali et omnibus similibus. Et facio istam considerationem ultra alios quod suspensus ab officio censetur directe suspensus a iurisdictione spirituali et facultate eligendi et conferendi per quandam consequentiam. nec obstant ea que supra dixi de abbatissa et monachis. nam sunt religiose persone. vide religio facit eas capaces sed in non religiosus potestas ecclesiastica est fundata super ordine et per hoc habetur clara materia huius glo. In glo. in verbanec iuri in si. no. glo. quod ubi verba statuti sunt clara non debemus illa improprie sed recurrere ad ius commune. sed ubi verba sunt dubia vel habent duplicem intellectum quorum alter est proprius et reliquus improprius tunc bene debemus facere interpretationem et capere eum intellectum improprium ut minus recedatur a iure communi quam fieri potest ut probatur notanter hic. et in l. h. l. de noxa. vide per Bar. in l. omnes populi. ff. de iustis. et iure. et per. Jo. an. in regula pro possessore. in mercu. et vide quod dixi in c. causam. s. de rescriptis.

In glo. si. in. si. aduerte nam licet iste textus faciat mentionem de consuetudine ista tamen non videtur prope consuetudo nam per consuetudinem acquiritur ius vniuersaliter quia consuetudo est quoddam ius ut dixi super Rubrica sed per istam consuetudinem de qua in textu. detrahatur iuri vniuersi collegij et commodum applicabatur alteri

collegio ergo non est consuetudo sed potius prescrip-
tio. nam ista est substantialis differentia inter consuetudine
et prescriptione ut no. in. c. ultimo. j. eo. Et ideo dicit
Jo. an. in. d. c. h. sup. vltima gl. q. in pprie ponit b. ca-
pitulum in isto titulo q. ista est potius prescriptio q. co-
suetudo q. etiam sentit glo. iij. Dic. tñ q. respectu pa-
tronoz vel aliozum quoz iuri non detrahebat poterat
esse consuetudo sed respectu istoz monasterioz erat pre-
scriptio ita notanter in simili dicit. Jo. an. in. c. iij. j. e.
li. vi. et valet ista ad sciendum nuquid in ista consuetu-
dine requiratur titulus. nã in consuetudine inducenda nõ re-
quiritur titulus scdm cõez opinionẽz s; sufficit solus v^o
licet sit contra ius vt j. eo. c. h. et ibi per doc. s; in pre-
scriptione ptra ius requiritur titulus putatur vt in. c. i. de
prescrip. li. vi. sic intellige glo. nõ. in. d. c. iij. dñ in consu-
dine requiritur titulus. nã intelligit in consuetudine imppe
sumpta. vt ibi. nõ. Jo. an. et ideo in isto tex. in ista pre-
scriptione requiratur titulus et bona fides et titulus fuit
statutum epi q. isti credebant ita intelligendum pat. habe-
bat cõis vsus et ista sufficient.

Utrum consuetudinis

Capituli si

ne epõ consuetudines nouas facere seu statuta
vel antiqua imutare nõ põt et est tex. notabilis et mi-
tum allegabilis pmo ponit rōem inhibitionis. scdo in
hibitione ibi auctoritate. 120 pmo q. auctoritas cõ-
suetudinis nõ est leuis imo magna ad b. capitulum in his
et caplin consuetudis. xi. di. 120. scdo. q. caplin sine
epõ nõ põt facere statutum in ecclesia nec imutare antiq.
statuta vel consuetudines. Et ex hoc et ex tex. nõ q. in ec-
clesia possunt esse statuta et consuetudines antique et sic
nõ solũ iure canonico regitur ecclesia s; etiam statutis
particularibus locoz et consuetudinibus antiquis. concor-
dat. c. catholica. xi. di. et transgressor consuetudis debet
puniri sicut transgressor legis vt in. d. c. in his qd in-
telligit de consuetudine rōnabili nam irrationabilis est ex-
tirpanda. vt. s. eo. c. cũ venerabilis et. c. quãto. et. viij.
di. mala consuetudo. Sed p intellectu b. c. quero. 120.
quid indistincte capitulum teneat habere consensus epi
in statutis edendis. So. dicit hie Anno. q. pscat epi
requirit si capitulum vult statuere in psona epi vel circa
iura ipsius vel circa cõem statum eccie vel in negotijs
magnis et arduis quasi secus si capitulum vult statuere
sup rebas exiguis pñentibus ad caplin puta quali-
ter capitulum debeat pgregari vel qualiter distribuatur
cotidiane distributiones vel mensa grossa dinidi debz
vel quid simile. de quo vide bo. glo. in. c. ij. de verbo.
sig. li. vi. et tene illam menti. Idem videt dicendum in
ecclesijs inferioribus subiectis epõ vt in magnis et ar-
duis non possint fieri statuta sine pscntu epi b. notabi-
liter voluit Anno. in. c. requisisti. de testa. et in. c. cum

accessissent. s. de consti. et in. c. cũ omnes eo. si. Et rō
est q. epõs est generalis sponsus oim ecclesiaz sue dio-
ces; vñ tota dioecesis dicit sua prochia vt in. c. ad optice
de dona. hinc est q. agit p ecclesia sibi suble. ra vt in. c.
fi. et qd ibi nõ. de succel. ab intestato et canõ dicit q. re-
genda est ecclesia p uisione epi. x. q. i. regenda ideo nõ de-
bet clericis inferiores sup arduis et magnis negotijs
facere statuta sine pscntu epi al. cũ pscntu possunt facere An
epõ cũ pscntu capli possit facere idifferenter statuta gl.
xv. di. in summa dicit q. sup maioribus negotijs non
põt epõs facere statutum etiam cum consensu capituli et
illam glo. hic sequit do. an. de bu. Sed certe nõ intelli-
gitur ita generaliter põt eñ intelligi pmo de maiorib;
negotijs reseruatõis pape. nam sicut de his non põt epõs
pgnolcere vt in. c. maiores. de baptis. nec fortius sup
ea statuere et sic intellige illam glo. vel intellige scudo
qn statuta concernunt alioz pñditiũ. nam in cilu sũt
vocandi vt notabiliter dicit Anno. in. c. ij. de loca. et in
c. h. de offi. le. et isto modo intellexit Frideric^o psilio.
xv. sed pmo intellect^o mihi plus placet. Conclude et
go q. in reseruatõis pape nõ põt epõs facere statutum nec
etiam regulariter contra ius pñne vt dixi. s. c. pxi. s; p-
ter ius vel adiunando ipm ius potest statuere. Dicit
tñ Boss. q. requiritur consensus capituli. Sed archi-
post h. osuen dicit sufficere q. requiratur psilium idest si
capitulum sine cã rōnabili non vult consentire vaient
statuta hoc posuit archi. in. c. i. de pñ. li. vi. et. xvij. di.
in summa. et vide qd ipse nõ. in. c. epõs. xvij. di. qñq;
tñ requirit pscntus vt si vult statuere in spectantibus
ad ipm et capitulum et sic posset intelligi ptraia epi.
et hoc mihi plus placet. nam quẽadmodũ in corrigẽ-
dis excessibus subiectoz et in iurisdictione exercenda
nõ tenet habere epõs pscntum. sed sufficit psilium: vt in. c.
iij. j. eo. li. vi. et in. c. nosit. et. c. quãto. de his que sũt
a pñto. ita in pñdendis statutis regulariter nõ requirit
consensus capituli. sed forte sup arduis deberet interne-
nre consensus. facit qd nõ. Anno. s. de rypis edoceri.
Aduerte tñ ad vnã singularẽ opinionẽ quã posuit
Bo. p etus de ancha. in repetitione capituli pmi. d.
psli. dicit. n. se credere q. si epõs pscrit ptra capitulum
qd in exercenda iurisdictione nõ teneat requirere ipi^o
consilium q. in statutis condendis nõ est necesse habere
consilium capituli quia statuta dependent a iurisdictione
ne. Unde prescriptio contra vnum extenditur ad reli-
quum vt in regula accessorium. de re. iur. li. vi. quod est
probabile dictum et semper memorie tenendum. Ego
tamen de stricto iure non teneo istud dictum quia ele-
ctio statuti est qd sepatũ et magis arduũ ab exercitio na-
de iurisdictionis nã statuta sũt certa et ppetua vt i. c. fi.
de offi. dele. iurisdictione vero seu exercitium variatur ex
tpe. vnde notabiliter dicit bar. in. c. l. omnes populi. ff.
de iusti. et iure. q. potestas habens arbitriũ imponedi

penam non potest a principio per sua statuta declarare penas quia cum ista recipiant varietatem ex tempe et conditione personarum non debet fieri declaratio nisi tempus ar. in. l. cum pater in. §. a filia. ff. de le. ij. qd est bene notandum hinc non. consulit Fre. dicto consilio xvij. q. epus non potest statuere in his in quibus haberet potestatem dispensandi quia dispensatio variat secundum necessitate temporum et progationem personarum statutum vero est firmum et certum et non hoc. Item querit quando debet queri consensus vel consilium alterius vide quod dico in. c. ex parte. s. de consi. et in. c. eam nos de his que sunt a prela. sine consensu capituli. et hic per do. Anto. de bu.

Non valet consuetudo per quam quis inducitur ad peccandum vel bona propria dissipandū. Prima pars recitat duas consuetudines irrationabiles quas secundo re probat ibi tenore. Nota primo significata horum verborum pro sue voluntatis libito. non enim importat arbitrium boni viri sed inducit voluntatem liberam freno rationis non submissam quod non propter statuta. et non de verbo libito. nam importat liberam voluntatem et idem tenet Bar. in extraua. ad reprimendam. Et facit iste textus intellectus per statuta universitatis scholarium huiusmodi studij senen. dicunt enim inter cetera quod rector per licentiam habenda in examine suo non tenet aliquid solvere nisi per processum ex sua libera voluntate et ita alias in facto respondi. Ad secundo quod statutum inducens penitentiam ad peccandum non valet. nam quemadmodum non valet consuetudo ut libita et fortius statutum nimirum quod lex deesse rationabilis sancta et honesta. iij. di. erit autem lex. Ultimo non quod se posse defendere contra antiquam consuetudinem allegando ipsius irrationabilitatem. nam papa hic non renouavit istas consuetudines de nono sed declaravit istos non teneri ad observantiam istarum consuetudinum Ille. n. qui declarat nichil de nouo agit in. l. heredes palam. ff. de testa. et non. in. c. cum tu. de usuris. Sed contra hoc et contra textum opponitur nam iherant laici ergo non ad papam sed ad imperatorem recurrendum erat ut in. c. cum qui si. sunt legi. et. xvi. di. in. c. duo sunt. de. dicit Jo. an. quod ratione peccati quod nutriebat iste consuetudines papa fuit aditus nam decernere ratione peccati spectat ad papam et non ad imperatorem ut in. c. nonit. de iudi. et in ane. ut clerici apud proprios episcopos i. §. si vero et non bene dicitur quod ubi consuetudo vel statutum nutrit peccatum vel prestat penitentiam peccandi potest adiri iudex ecclesiasticus ut declarat talia statuta vel consuetudines non tenere. Ego puto quod etiam iudex secularis potest super hoc adiri nam ad ipsum etiam pertinet obviare peccato ut in. l. senat. ff. de offi. publicis. et in. c. rex de xxij. q. vi. Et non appellat ad observantiam iuramenti. ut in. c. l. de iur. li. vi. et sic locus erit inter istos preuentioni fateor tamen quod in casu dubij preferendus est ecclesiasticus ar. in. c. venerabilem. de elec.

facit quod non. bar. in. l. ticia. ff. de fo. ma. In glo. h. ibi largus medium tenet non glo. quod cotidie allegat ex qua habet quod prodigalitas et auaricia sunt extrema et ambo vitiosa largitas vero est medium et sic est videtur. quod in medio est sicut videtur dicitur per hoc quod medium attingere difficilimum. et videtur de glo. de pe. et. iij. §. hec quod de caritate. quod dicitur quod in omnibus seruasse medium ultra homines est quasi dicat magis est diuini quam humani. nam res pene contra naturam est quod aliquis sine peccato. xxv. di. in. §. criminis hostis. ultra glo. potest aliam vel suam. Parcus sic retinet sed nimirum plorat auarus. et dicit quod inter parum et largum hec differentia est quod parco plus placet retenta. largo vero data plus placet et vide ad materiam pulchre per Tullium in secundo de officiis ubi inter cetera dicit. Nec ita laudanda est res familiaris. ut eam benignitas aspire nequeat nec ita capienda ut omnibus placeat et eadem est habenda ratio rei familiaris quam quidem dilapidare temere flagitiosum est sed ita ut auaricie absit suspitio Et Hieronimus ad paulum christi substantiam ne imprudenter effundas ne liberalitate liberalitas pereat quod non. In glo. in verbo alienat ibi in causa permissarum. Ad illum casum in quo bona mulieris sunt obnoxia per culpa mariti et etiam in bonis filij etiam emancipati. in. l. si. de permissarum. li. xij. Et dicunt permissarum illi qui deserbant in bello permissa id est tela. Et propter magnam penitentiam quod in eis vertebat cum erant permissi in bello fuit inducta ista spiritualitas ut si ipsi perdenati quod se prave gesserunt in officio non habent unde soluant potest manus extendi ad bona vxoris. et filiorum. Et dicit Nico. mathardus quod hoc fuit statutum quod propter genus vxoris et filiorum male gerebant eorum officium et non bene istum casum. nam ex simili ratione potest dici de multis statutis que maxime vigent Florentie ut bona filiorum et vxoris. et etiam ipsi filij possunt capi pro delicto fallentie. si quoniam per fallit seu cedit foro et idem in similibus casibus arduis et valde periculosos nam amore pinguis et filiorum sepe homines retrahunt ab illa fallentia illa tamen statuta iniqua sunt quoniam ex necessitate inducitur quis ad fallendum. Sed quod multi fallunt ex proposito ut detentus. ideo emanarunt illa statuta. an autem cessante ratione statuti sit observandum illud statutum cum tanta iniuritate et damno filiorum et vxoris. vide quod non. Inno. in. ca. quod plerique in fine. de immu. ecclie.

Ubi tantum. Habet materiam amplam et multum subtiliter tractata sunt scripta in materia consuetudinis. Et videtur bis plenissime in tractatu quem posuit h. Jo. an. post lectionem huius capituli in quo interserit fere omnia dicta legistarum usque ad tempus suum et per legistas precipue tractat in. l. i. et. ij. de que sit lon. consue. Et per dy. et Bar. in. l. de quibus. ff. de legibus. vide glo. et per archi. xi. di. consuetudinis. Ego solum hic prosequor ea que

sunt necessaria ad intellectū capituli et glo. nā reliqua relinquenda sunt studio camere hoc dicit istud capitulum in sūma. Consuetudo nō derogat iuri naturali seu diuino cuius transgressio peccatū inducit nec positio nisi sit rōnabilis et p̄scripta Et habet duo dicta scdm ibi licet. et quilibet p̄s potest subdiuidi. Nō primo q̄ ex diuturnitate peccandi peccatū aggravatur. ad idē c. militare. xxij. q. i. p̄cordat. c. cū h̄ret. j. d. eo q̄ dixit i ma. Et vidē qd̄ ibi dixit. Nō ibi infelicē aiaz q̄ aia infelicitatur ex peccato et ē rō q̄ p̄ peccatū sepatur a deo. xxij. q. i. cum renunciat. Item nō ibi obligatū q̄ aia obligatur p̄ peccatū. Item nō vnā regulā ex p̄ma p̄te q̄ p̄suetudo nīl p̄t contra ius naturale qm̄ est tale q̄ ipsius transgressio inducit peccatū qd̄ qm̄ sit. j. sub iusticiam. Et nō q̄ ius naturale qm̄q̄ ponit p̄ iure diuino ut h̄ tñ puto q̄ p̄bendit tā ipm̄ ius diuinū q̄ ipm̄ ius naturale. nā neq̄ ius naturale neq̄ ius diuinū p̄t immutari p̄ p̄suetudinem et quatuor modis quibus sumitur ius naturale vide p̄ glo. notabilem. di. in. ca. ius aut naturale. Item nō q̄ p̄suetudo nō excusat in peccatis quo ad deū sed fortius accusat q̄ quāto peccata sūt diuturniora tanto sunt grauiora ut in tex. facit xxij. q. vij. flagitia. Et vide bo. glo. cū tex. iij. di. de nicq̄. Nō in. s. licet q̄ consuetudo p̄ualet iuri positio si ē rōnabilis et p̄scripta. Et a p̄trario p̄suetudo ratione carens nō derogat iuri et ē rō quia p̄suetudo cū sit quedam lex. debet habere rationem in se alias non est lex. iij. di. erit aut lex. si ergo amittit substantialia legis nō p̄t iudicare legi. Ultimo nō q̄ ius hūanā appellat ius positio. et dicit ius positio ad differentiā iuris natural. nā manū positio ē et p̄t variari ex tpe ut in. c. nō de her. de p̄san. et affi. ius vero diuinū seu naturale. p̄cedit rōne et instinctu naturali. Nō si naturalia sunt immutabilia. v. di. in p̄n. et ipm̄ ius naturale. Et scias q̄ ius diuinū appellat qm̄q̄ ius naturale q̄ rōne naturali inductū ut nō Inno. in. c. que in ecclesiā. de consi. In glo. ij. hec glo. versetur circa intellectum p̄ie p̄tis et nimis breuiter se expedit. unde p̄ clariori intellectu. p̄mo oppo. p̄tra tex. videt q̄ ius naturale sit ius immutabile. nā circūciso erat d̄ iure diuino et tñ post aduentū xpi illi succedit baptisimus ut in. c. maiores. j. de bap. Item de iure diuino mulier cessabat p̄ plures dies post partū ab ingressu templi ut v. di. in p̄n. Et tñ hodie p̄t mulier libere ingredi ecclesiam quicūq̄ ut in. c. vno d̄ purgatione post p̄tū. et m̄ta alia fuerunt scdm legē moysaycā inducta que hodie p̄sas cessant ut in obseruatione sabbati et similib. So. glo. meta p̄trarij intelligit tex. de p̄cepto morali. et ut clarius intelligas sciendū ē q̄ p̄ceptorum diuinorū que dam sunt moralia. idest quibus mores informantur ut est non occides. non faraberis honora patres et matrem. Quedam vero sunt mistica. i. figuralia et quedā

istorū sunt sacramentalia de quibus poterat reddi rō ad istam ut sacramentum circūcisionis et ut mulier cessaret ab ingressu templi post p̄tum quedam vero ceremonialia de quibus vere non p̄t reddi rō quo ad litteram sed quo ad intellectum licet ut est istud p̄ceptum. Non arabis in boue et asino. Non indues vestem lino lanaq̄ p̄textam. de dec. cū cām. cū similibus. p̄cepta moralia sunt immutabilia tanq̄ fundata sup rōe naturali. alia vero sunt mutabilia q̄ p̄ aduentū xpi cessauit figura et illuxit veritas. Et de his dicit ut plene nō. vi. di. in. s. his ita v. bo. glo. Item non intelligas q̄ in p̄ceptis moralibus indistincte reprobatur p̄suetudo. nam iste tex. loquitur cū limitatione valet q̄ tūc cōsuetudo non valet cū transgressio iuris diuini inducit peccatum si ergo non induceret peccatum valet cōsuetudo qm̄ aū hoc p̄t p̄ringere dicit vbi regula iuris diuini est generalis et potest naturali ratione cape limitationem. nam ut hic notabiliter dicit Inno. Consuetudo p̄t augere diminueret et distinguere ius diuinum quocumodū p̄t ipa lex positio cum p̄suetudo nō sit aliud q̄ lex non scripta in. l. de quibus. ff. de le. et in. c. consuetudo. l. di. certū ē aut q̄ ius positio etiā civile qm̄q̄ distinguit ius diuinū. nam regula illa iuris diuini in ore duorum vel trium testium fiat omne verbum reperitur limitata p̄ ius civile et canonicū q̄ in multis casibus requirunt plures testes et in aliq̄ p̄tiores ut. ij. q. iij. in. c. i. et nō in. c. licet vniuersis. de testi. et in. c. cum elles. de testa. dixi in. c. nup. de testi. et in. l. hac p̄sultissima et in. l. sanximus. de testa. Item illud p̄ceptum generale. non occides. reperit varijs modis limitatū etiam in multis casibus hodie p̄missum ē occidere qui non sunt exp̄sse p̄hibiti in iure diuino. facit. c. p̄ humani. de homicidio l. vi. et. l. qm̄ liceat sine iudice se vindicare et in. l. i. et. ij. cum alijs similibus. vndē p̄clude q̄ vbi rō naturalis suadet ius diuinū distingui et limitari tunc transgressio non inducit peccatū et p̄sumitur hoc voluisse ipm̄ deum cū voluerit oēs casus distinguere. Sed dedit regulas generales et post generalan tribuit vicario suo. ut qd̄cūq̄ ligaueris sup terram. et. xxij. q. i. qd̄cūq̄ s̄ vbi nulla rō naturalis suadet ipsum ius diuinum mutari seu limitari tunc nulla lex nulla p̄suetudo valet puta si haberet consuetudo nō licet honore patre et matre etiā tunc. p̄cedit recte dispositio istius tex. Unde papa dicit posse errare p̄den de qm̄ disposuit circa ius diuinū sine cā sic itellige. xxv. q. i. sūt qd̄a et generalit̄ an et qm̄ lex positio possit distingui et disponē circa ius diuinū. dicit nō. bar. i. l. s. l. si cōtra ius v̄ vti. pub. dixi i. c. q̄ i ecclesiā. d̄ p̄sti. n̄ ob. p̄dictis. c. gaudim? i sine d̄ diuorij. vbi iud? excusat si miserit repudiū vxori p̄tra ius diuinū cū maxie sit rōnabile nam ibi nō excusat a peccato. Sed non p̄t opponere exceptionem adulterij contra vxorem ex quo dedit li-

bellum repudiū scdm legem suam de quo tñ dicendū
vt ibi plene nō. et p hoc babes declaratā p̄mā ptem
capituli et p h̄ pōt saluari dictum hosti. in eo qd̄ dixit
nō valere statutū vel p̄suetudinē p quā homicida v̄l
simil' criminosus punitur pecuniariter vbi de iure di-
uino venit puniendus p̄sonaliter. nam inducit tal' p̄sue-
tudo vel statutum p̄nitatē peccandi. facit tex. s. c. p̄p̄i.
et in auē. de mā. p̄n. i. §. oportet qd̄ bene nō. Dicit etiā
hic abbas ponendo exemplum ad p̄mā ptem nō va-
lere p̄suetudinē vt liceat interficere interfectore p̄ris
vel patientem in facie. Nō p̄mū dictū. facit etiā cō-
tra statuta q̄ v̄g. n. i. mult' locis p̄mittētia p̄sanguineis
v̄ndicare mortē seu iniuriā p̄sanguineoz. bec. n. sta-
tuta vidēt illicita qz qd̄ debet fieri p viam iusticie nō
debet exerceri cū rancore animi maxie qz p̄bent mate-
riam peccati et scandali. ar. in. l. nō ē singulis. ff. d. re-
in. et in. l. p̄nēre. ff. de pact. dotalibus. de quo vide p
Jo. an. in addi. spe. d. p̄sue. vbi videt h̄ limitare qm̄ sta-
tutum dat h̄c facultatem vt ex rancore animi faciūt
v̄ndictam. secus si datur vt m̄nister legis. v. faciat iu-
stitiā qz statutum pōt illos p̄sanguineos ministros iu-
sticie facere. xxij. q. v. nō ē crudelis. z dic latius vt ibi
nō. p̄ p̄dicta. pōt etiā solui qd̄. Nūquid v̄z statutū vt
maxime bannitus valeat ip̄sone occidi. Et dicendum
qz sic si sit ex cā rōnabili qz bannitus ē hostis ciuita-
tis. de quo p bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. z iu-
re. et in. l. amissione. ff. de capi. d̄m̄i. et bene facit tex.
in. l. m̄ime. ff. de reli. et sumpti. su. et Jo. an. in loco p̄-
alle. In glo. in. ver. non sit vilis. aduerte in hac gl.
que ē sup. §. licet. vsqz ad h̄. tractatur materia p̄sue-
tūnis et quo ad p̄trarium glo. dic scdm docto. qz p̄nci-
pium h̄. §. pōt intelligi dupliciter p̄mo vt intelligatur
de p̄suetudine in genere et in abstracto vt iusticius qz
auctoritas p̄suetudinis non est vilis sed dū venit appli-
canda ad actus p̄riculares sit distinctio de qua in fine
vt nō habeat p̄ndicare iuri positū nisi sit rōnabilis z
p̄scripta. vel secundo pōt intelligi p̄ncipium de bo-
na et mala p̄suetudine. nam apud illos inter quos vi-
get non ē vilis auctoritas et etiam si sit mala. nā solet
assūmi pro p̄uilegio vt in. c. mala p̄suetudo. viij. di.
nā nō est in tñ valitura vt p̄ndicat legi nisi sit rōnabil
et legitime p̄scripta. In gl. in verbo nisi fuerit. bec
glo. instat q̄ dicat rōnabilis consuetudo vel irratiōa-
bilis et in effectu ponit duas regulas que bene ponde-
rate sunt multum aduerse. p̄d̄ia reglā qz ois p̄suetu-
do ē rōnabil' quā iura n̄ rep̄bāt et sic q̄libz p̄suetudo p̄t
inducēsi n̄ hz iuris resistētia. S3 p̄tra h̄c reglāz facit
tex. i. c. ad nostram. et in. c. cū inter. s. eo. vbi tex. nō re-
p̄bat cōsuetudinē q̄ nō fuerat p̄p̄sodamnata. Secda
regula ē qz illa d̄ scatur rōnabilis q̄ nō obuiat canonī-
cis institutis et in effectu bec regula vult vt nulla p̄sue-
tudo valeat p̄tra legem qd̄ ē p̄tra istū tex. et. l. de qb̄

ff. de le. Ultimo glo ponit vnū casum generalē qz
cōsuetudo cōtra normā ecclesiāstice disciplinē vel contra
libertatem eccie nō t3 et nō hunc casum qz p̄p̄bendit i
se multos casus p̄riculares et hoc dictū t3 bar. in. d. l.
de quibus. et facit tex. in auē. casta et irrita. l. de sa-
crofan. eccle. et in. c. i. et in. c. vl. s. eo. extra gl. repiunt
alie opinionēs Inno. dicit qz si cōsuetudo p̄tra legem
h3 legis ex̄n̄az v3 secus si lex resistit bo. dic. h̄ reliquē-
dum arbitrio discreti iudicis. nā nō posset dari certa
doctrina et idē tenuit glo. in. v. rōnabilia. in. c. i. de cō-
sti. li. vi. sequitur. Jo. an. hic dicens qz iudex p̄sidera-
bit casus habentes iuris ex̄n̄am et si p̄suetudo de q̄ q̄-
ritur magis accedit ad casum p̄silem h̄ntē iuris ex̄n̄az
nō iudicabitur p̄ p̄suetudinē si nō accedit ad casum ha-
bentem iur. ex̄n̄am iudicabit h̄m p̄suetudinē q̄ si valebit
in iura dicere qz cū i iure nō h̄eam' determinationē q̄ cō-
suetudo dicat rōnabil' h̄ h̄m' aliq̄s p̄suetudies app-
batas. p̄cedit iudex in casu dubij de filiis' ad filia vt in
l. nō p̄ntē. de legi. et in. c. cū dilecta d̄ p̄firma. vi. vel
inuti. Do. an. debu. penit aliam theorica dicens qz cō-
suetudo d̄ rōnabilis fm̄ vnū qd̄qz ins qd̄ accedit ad
finem illius iuris. vnde finis iuris canonici et diuini ē
felicitas aie. finis v̄o iuris ciuiliis ē bonū publicū. v̄nd
si cōsuetudo tēdit i felicitatē aie ē rōnabil' fm̄ ius cano-
nicū z diuinū. Si v̄o repugnat fini eterno consuetudo
ē irratiōnabil'. ad h̄ bo. tex. i. di. p̄suetudo. i. si. vbi tex. di-
cit qz cōsuetudo d̄z cōgruere religioni et disciplie ec-
clesiāstice De iure vero ciuili consuetudo ē rōnabil' si tē-
dit ad bonū publicū qz finis iuris ciuiliis ad h̄ tendit
et ideo leges p̄mittētes v̄saras et p̄scriptionē cū mala
fide erant rōnabiles scdm ius ciuile qz oia ista p̄mitte-
bantur i finē boni publici sed ius canonicū imp̄bat qm̄
lex rep̄bat felicitati eterne qz ad legē canonicā spectat
dirigere hoies i deū d̄ q̄ vid' qd̄ nō. Jo. an. i reglā pol-
fessor i mercu. vbi pōt finē v̄triusqz iur. quāqz bec the-
orica. Do. an. sit vera in se et satis ex̄quisita tñ p̄ eam
nō possumus discernere et distinguere q̄ p̄suetudo d̄-
catur rōnabil'. Nā sepe cōsuetudo nō tēdit i felicitatem
eternam et tñ approbatur vt p3 i. c. cū dilect'. s. c. z. i. c.
cū eccia. de cā pos. et. pp̄rie. cū similib'. Nā satis est qz
cōsuetudo nō nutriat peccatū do. Car. posuit aliā the-
orica qz cōsuetudo q̄ n̄ est cōtra ius naturale gentiū vel
positiua p̄sumit rōnabil' nisi p̄bet cōtrariū. Si ē cōtra
aliq̄d istoz iurū p̄sumit irrōnabil' nisi p̄bet p̄trariū. Et
bec theorica videt p̄ria frōte bōa q̄nis iuris resistētia
iduat p̄suptōnē p̄tra p̄suetudinē ar. bo. i. c. i. d̄ p̄scrip-
li. si. S3 bec theorica mihi ex toto n̄ pl3 qz cū p̄suetu-
do p̄sistat i iure n̄ hz p̄a p̄bare ip̄i' rōnabilitatē f̄ iudex
habet hoc discernere. Et recordando oia p̄dicta p̄ice-
rem qz h̄ relinquēdam est arbitrio iudicis vt voluerūt
hosti. et Jo. an. sed iudex informando aīm suam ha-
bebit respectum ad theoricas p̄dictas. nā pōderabit

vtz finis p̄suetudinis sit bonus vel malus. Itē vtruz
 sit contra ius vel p̄ter et an ex aliqua rōne iusta fuit in-
 ducta. et vtz ius approbet similit̄ consuetudinem vel
 rep̄bet et hoc tene sed contra hoc et contra p̄dicta for-
 titer opponitur. nam videtur q̄ nulla consuetudo cōtra
 ius possit esse rōnabilis q̄ ius est fundatum sup rōne
 iij. di. erit autem lex et in. l. leges sacratissime. L. de le-
 g. b. et i. c. p̄suetudo. i. di. q̄ p̄suetudo huic legi rōnabilē
 p̄traria n̄ p̄t ēē rōnabil q̄ si vñ p̄trarioz ē bonū seu rō-
 nabile aliud est. malū siue irrationabile vt in. c. intelle-
 cto. de iureiur. et in. c. hospitoliū. xxxij. di. So. dic p̄
 Jo. an. q̄ p̄siderata vnica ratione et vnico fine consue-
 tudo contra legē nō p̄t esse rōnabilis. Donec exem-
 pliam ius induxit vt ep̄s tractat negotia cū cōsilio capi-
 tuli vt in. c. nonit. et q̄to de his que sunt a p̄la. Et ideo
 lex fuit bona et multiplex q̄ ep̄s et canonici faciūt vñ
 corpus. Itē q̄ firmitus est iudicium qd̄ plurimozū
 iura p̄firmatur vt in. c. prudentiam de offi. dele. tamē
 p̄suetudo p̄t induci contra istam legē vt in. c. iij. f. de
 elec. li. vi. que est etiā rōnabilis alia rōne p̄siderata v̄z
 vt facilius expediant negotia. unde duo p̄traria p̄nt si-
 mul iuncta esse v̄a p̄sideratis diuersis finibus vt nube-
 re et nō nubere. xxxij. q. i. nuptiar. In glo. si. hec
 glo. diuiditur in duas ptes In p̄ma ponit requisita
 ad p̄suetudinem inducendam. In sc̄da pte p̄nt ml-
 tiplīces differentias inter p̄suetudinem et p̄scriptionē
 sc̄da ibi sed quā differentia Reducendo ad p̄mū queri
 potest q̄ et q̄ requirantur vt possit induci p̄suetudo So-
 lu. glo. enumerat fere decem. vel. xi. requisita in si. tñ
 videtur recedere a p̄dictis et solum exigere rōnabilita-
 tem et cursum t̄pis. p̄mo sc̄dm glo. hic in p̄mo requi-
 rit vt sit rōnabilē et q̄ dicat rōnabilē dicit vt dixi in p̄cedēti
 gl. sc̄do requirit q̄ sit p̄scripta et in h̄ sūt mlte varietates
 et maxime q̄ L. y. post q̄de. rep̄bauit qd̄ā modo v̄ba
 istius tex. dicens q̄ p̄suetudo nō p̄t p̄scribi q̄ p̄scrip-
 tio respicit ius formatū p̄suetudo ē qd̄ disponēs ergo
 nō p̄t p̄scribi. Et tu dicit q̄ tex. nō debet intelligi vt
 p̄suetudo p̄scribatur siue p̄scribat dominū alicuius rei
 sed debet esse p̄scripta. i. obtenta p̄ cursum t̄pis regit-
 ti ad p̄scriptionem Itē et sc̄do ius canonicum requi-
 rit p̄suetudinem esse p̄scriptam solum contra ius posi-
 tiuū. nam inferiores non possunt statere cōtra ius ca-
 nonicū vt dixi. o. eo. cum dilectus. unde si volunt tol-
 lere aliq̄nē canonē oportet q̄ p̄currat quedā p̄scriptio
 contra ius vel. l. superioris debes etiā scire q̄ ius civile
 nunq̄ requirit consuetudinem esse p̄scriptam etiā cō-
 tra ius sed solum ius nostrum canonicum facit men-
 tionem de ista p̄scriptione et puto q̄ ista sit diuersitatis
 ratio quia seculares persone habent potestatem ab im-
 peratore condecidi leges r̄c. contra. l. p̄ncipis vt in.
 l. omnes populi. ff. de iust. et iure vñ deli inducant cō-

suetudinem contra legem non est opus q̄ quasi p̄scri-
 bant contra. l. p̄ncipis. quia illam legem possent
 directe tollere p̄ contrarium statutum. unde in consue-
 tudine inducenda sc̄dm ius civile sufficit tacitus p̄scri-
 ptus populi. non autem vt dixi requiritur aliqua p̄scrip-
 tio vt in. d. l. de quibus. sed de iure canonico nō ē per-
 missum viris ecclesiasticis statere contra canonem vt
 in. c. qd̄ sup his de ma. et obe. et in. c. p̄stitutus. xxx. q.
 ij. ideo oportet vt tollatur canō pape quasi p̄ quandā
 p̄scriptionē. unde p̄scribitur non consuetudo sed potius
 illa lex pape. sed p̄suetudo videtur p̄scripta modo p̄di-
 cto. Et est vñ mirabile q̄ consuetudo possit induci cō-
 tra canones p̄ inferiores et per statum ab eis n̄ pos-
 su ferri. nam consuetudo non potest induci nisi ab ha-
 bentibus p̄tatem legis cōdecē vt in. d. l. de quibus et
 dixi. s. super p̄rica hinc ideo dicit Bar. in. l. i. ff. de le-
 gibus q̄ v̄is et mores mulierum non introducūt cō-
 suetudinem quia non possunt mulieres legem conde-
 re vt in. d. l. i. qd̄ nō. et per hanc rōnem intelligas im-
 pagnationem quā faciebant ad d̄finitionem Jo. an.
 quā posui sup p̄rica q̄ vides q̄ a viris ecclesiasticis p̄t
 induci consuetudo contra canones et tamen nō possunt
 facere. l. contra canones. unde oportet te dicere q̄ ista
 consuetudo assumit vires non solum ex tacito consen-
 su viroz ecclesiasticoz sed auctoritate pape p̄mitten-
 tis induci consuetudinē contra canones. Sed pulchre
 est videre quare valet consuetudo contra canones et n̄
 statutum et quare p̄sonis secularibus fuit indultum
 vt. l. possint co. dere contra. l. impatoris et nō sic fuit
 indultuz viris ecclesiasticis vt possint contra canones
 statere et est subtilis inuestigatio credo illam fuisse ra-
 tionem. ius civile finaliter tendit in bonum publicum
 et in vtilitates p̄uatorum unde si populus vult sibi p̄-
 iudicare contrariam. legem condecendo impator nō cu-
 rabit q̄ p̄t p̄plus in hoc renunciare fauori suo vt in. c.
 ad apostolicam de regula. Itē q̄ mores homi-
 nū sunt diuersi. ideo voluit impator vt quisq̄ populū
 possit sibi facere legem non tñ contra honestatē nec cō-
 tra iura reserua p̄ncipi s̄ in suū p̄iuditiū d̄taxat ad
 hoc dicta. le. omnes populi et qd̄ ibi nō. bar. s̄ ius
 canonicū p̄ncipaliter intendit hominē d̄rigit. in deuz
 et veni ad bonū publicū ecclesiasticū. vñ statutū p̄tra-
 rium editū ab inferioribus p̄sumitur temerarium et am-
 bitiosum et fini eterno p̄trariū ideo non p̄t papa da-
 re p̄tatem clericis statuendi p̄tra canones s̄ cōsuetudo
 tolleratur q̄ surgit ex tacito cōsensu et nō p̄sumit tāta
 ambitio Itē q̄ magis scandalū oritur ex consuetu-
 dinis rep̄bationem cū cōcurrat tacitus consensus et lō-
 go tempore continuatus. Dicit tamen bal. vnum sin-
 gulare dictum per. l. si hominem. ff. man. q̄ ex causa
 vrgenti et vniuersaliter non. p̄uisa a canone potest fieri

statutum contra canonem et multum bene facit illa. l. ibi. n. dicit qd si dedi mandatū spāle alicui vt manumittat aliquē seruū certū pōt. pcurator generalis dñi ex noua cā interdiceret pcuratori spāli ne manumittat quasi ex noua causa p dñm non p̄siderata possit pcurator generalis venire cōtra mandatū spāle ipsius dñi ita dicendum in inferioribus vt possit ex causa noua et vrgēti statutū edere contra spēale statutū superioris. Et p b dicitū et illā. l. tene menti illud dicitū singulare qd ex cā noua pōt legatus generalis in partibus prohibere de legato pape spāle ne pcedat in cā sibi pmissa quāq̄ in illa cā delegatus specialis dicatur maior legato generali. vt in. c. studuisti. de offi. legati. sed vt dixi hoc vltimum admittit ex noua cā nō p̄siderata p papā et hoc bene nō. quantū vō tempus requiratur ad p̄suetudinē inducendā. varie sunt opi. glo. b in p̄n. requirit tempus. x. annoz sicut in p̄scriptione. Alij requirunt tempus de cuius inīcio memoria nō sit. vt statim subijcitur in glo. Sed tu p̄clade sic materiam aut queritur de iure civili aut de iure canonico. p̄dimo casu cōiter tenetur vt sufficiat tps. x. annoz. etiā si p̄suetudo sit cōtra ius qd p̄bant legisse hac rōne infra requirunt longum tps ad inducendā consuetudinē vt. l. que sit longa consuetudo in rubro et nigro et in. l. ij. l. de seruitu. sed longum tps dicit. x. annoz. vt. l. de p̄scrip. lon. temp. p totum ergo. rē. Et hanc opi. sequitur Bar. in. d. l. de quibus et l. y. in. d. l. ij. De iure vero canonico dic qd aut consuetudo est p̄ter ius et sufficit tempus. x. annorum. ad hoc glo. nō. in. c. si. f. eo. li. vi. et in. c. consuetudo. xij. di. qd videtur limitandum nisi p̄suetudo veniat ad retrahendū iuri alicuius ecclesie qz tunc sicut i p̄scriptione ecclesie requiritur tempus. xl. annoz. ita in p̄suetudine. Et hoc notabile dicitur. Inno. s. eo. cū dilectus qd est bene notandum. videtur tñ ibi Inno. restringere qñ consuetudo ē cōtra ecclesiam p̄cularēz secus si cōtra ecclesiam v̄lem nō tñ ad hoc video bonā rōne diuersitatis qz nō debet esse minus saniorabile totum corpus ecclesie q̄ aliqd mēbrū ipsius ecclesie aut consuetudo est contra ius canonicum et tunc requirit tempus. xl. annoz. et in hoc casu requiritur qd consuetudo sit p̄scripta vt hic et in. c. ij. eo. ti. li. vi. et rōnem diuersitatis inter ius canonicum et civile. s. dixi. Et q̄ re maior teps requiritur qñ est cōtra ius q̄ qñ est p̄ter. Verū tñ puto verissimū qd vbi consuetudo venit cōtra ea que sunt reservata p̄ncipi in signū spālis p̄uī legj tunc vtroq̄ iure requiritur tempus de cuius inīcio non est memoria vt est tex. nō. in. c. sup. quibuidā. de v. sig. cessat enī in illis casibus rō quā. s. dixi p quā de iure civili sufficit tps. x. annoz. Tertio requiritur scdm glo. qd consuetudo sit inducta ex certa scē nita et non p errorem. allegat. l. qd non rōne. ff. de ic. Alduer-

te qz illa lex facit in cōtrarium nā ibi dicitur si p errorem fuit inducta p̄suetudo nō debet extendi ad casum similem et iste tex. ē notabilis in hoc qd lz als consuetudo extendatur ad casum similem intellige si nō habz ius in contrariū vt in. l. de quibus. et qd ibi nō p̄al. secus qñ consuetudo fuit inducta p errorem nam tunc quo ad illum casum sed non extenditur ad casum similem et ponitur exemplū in quibusdam locis est consuetudo si dñs vini ponat ad plaustrū quo vinum portat quia rusticus non tenetur de piculo et tñ non debet extendi hec consuetudo ad alia liquida. tamē seruanda ē in casu suo ex quo populus concessit in illa consuetudine credens forte hoc esse iuridicum et rationale sed vbi esset tātus error qd tolleret consensum populi tunc pcederet glo. et enī est consuetudo inducta qz deficeret cā efficiens. s. ipe consensus populi. vt in. d. l. de quibus. Quarto requirit qd consuetudo sit inducta sciente illo qui pōt ius condere alle. glo. l. de quibus i. ff. de legibus et multi tenuerunt hanc opi. sed Jo. i. di. consuetudo et. iij. di. in. s. leges. et. viij. di. in. ca. frustra. tenet qd consensus pape seu scientia nō requirit ad consuetudinē inducendam al' raro vel nunq̄z induceretur p̄suetudo et hec opi. videtur cōior et tamē placeat prima per istam tex. qui solum requirit qd sit rōnabilis et p̄scripta. Item p. c. i. de consti. li. vi. vbi dicit qd papa censetur ignorare statuta et consuetudines locoz. Dicit tñ hic do. an. nōbile v̄bū si esset v̄m qd vbi consuetudo inductorer p̄tra ius sciente papa qd tunc sufficit tempus. x. annoz qz habetur consensus illius qui pōt legē contrarium p̄dere dictum est notabile sed non bene iure p̄batur illud tñ faceret qñ papa sciuisset et v̄sus fuisset illa consuetudine lz vbi solū p̄stat paciētia nō videt b dicitū p̄cedere qz multa p paciētia tollerant vt in. c. cū iam dudum. de p̄ben. Itē qz ista est quasi quedā p̄scriptio contra. l. superioris. vnde sicut in p̄scriptione scientia illius p̄tra que p̄scribit nō minuit tempus a iure statutum. ita nec in consuetudine inducenda p̄tra. l. p̄ncipis. p̄dofuit hic etiam Do. an. aliud dicitū nōbile si ēt v̄ez qd tñ fuit origialiter Jo monachi. et archi. in. c. generali. d. elec. li. vi. qd vbi ius requirit antiquā p̄suetudinē vel vbi obuiat oi iuri requirit tps d' inīcio nō est memoria. Et p̄tra p̄mū apte facit tex. iunctis dictis doc. i. d. l. d. qd vbi p̄suetudo dicit ineterata lz sit obtēta p tps. x. annoz. nā nō p̄ im portat v̄bū antiquata q̄ v̄bū ineterata. contrarium facit iste tex. soluz. n. requirit p̄suetudinē tunc p̄scriptā cū ē contra ius. Itē qz cū d iure civili regulariter sufficit tps. x. annoz. nō debent deniare a dispositione legali nisi quatenus repit in iure cautū vt in. c. i. s. nō. op. nū. Et hec duo dicta meli' fuissent collocata. s. in scdo req̄sito. Quinto repit fm. gl. qd sit tale ius qd

lia ex p̄scriptione seu p̄suetudine p̄ b̄ capitulum cām d̄
p̄scriptionibus. et. c. mallana t. c. sacrosancta de elect.
Et nō q̄ sicut ex p̄scriptione laicus nō p̄t acquirere
ius sp̄iale ita nec ex p̄suetudine. et dico q̄ etiam non
sufficeret tps de cuius initio nō ē memoria vt notan-
ter voluit Jo. an. in. c. h̄. de pre. li. vi. optime facit. ca.
quanto. s. eo. possit tñ at̄ptari q̄ in eis in quib⁹ pa-
pa p̄t facere laicos capaces q̄ tunc possit induci p̄sue-
tudo non dico p̄scriptio vt laici possent at̄ptare sp̄ia
lia si papa sc̄nit p̄suetudinē induci et nō p̄tradixit ar.
optimū. in. l. de quibus p̄al. nisi dīcaz p̄suetudinē tol-
li vel impediri propter irrationabilitatem et fortius
hoc vltimū verius nam rō est quasi cā formalis ipsius
p̄suetudinis. forma aut̄ dat esse rei vt in. c. qz. p̄pter. d̄
elect. Sexto requiritur q̄ p̄suetudo sit obtēta in cō-
tradictorio iudicio allegat glo. l. cū de p̄suetudine. ff.
de legi. et. c. abbate de v̄bo. sig. l. q̄ p̄te p̄tradiciente
semel saltim fuit iudicatum p̄suetudinē esse et h̄ aliqui
hoc tēnerūt. n̄ p̄munius opi. canonistarū et legistarū
est in oppositū vt istud necessarium nō requirat. p̄bat
rōne p̄suetudo inducitur ex moribus et v̄sib⁹ hoim vt i
d. l. de quibus. et in. d. c. p̄suetudo et in. ff. de iure natu-
rali. i. s. ex nō scripto. ergo nō requiritur necessario act⁹
iudiciarius. Item si dictū glo. esset verum nanq̄
possit ita introduci p̄suetudo qz optet q̄ habeat inc̄iū
et sic nanq̄ potest introduci pro consuetudine ex quo
nanq̄ obtenta in iudicio. fatentur tamē doc. v̄triusq̄ iu-
ris. q̄ ex actu iudiciario inducitur p̄suetudo puta quia
iudex iudicauit contra. l. populo sciēte et nō p̄radicē
te v̄nde actus iudiciālis sufficit ad p̄bandū p̄suetudinē
non vt actus iudiciālis s̄ qz p̄ illam actum detegit
p̄sensu populi et sic p̄cedunt iura allegata in glo.

Septimo requiritur sc̄dm glo. q̄ homines sint v̄si
p̄suetudine varijs vicibus aio introducendū p̄suetudinē
hic cadit alijs articulis q̄ vices sex actus requirunt
ad inducendā p̄suetudinē multe sunt opinioes in b̄
canonistarū et legistarū s̄ cōis opi. est q̄ requiruntur
tot actus et ita notoriū vt verisimiliter transuerint i no-
titiā populi nam vt sepe dixi nō actus sed tacitus cō-
sensus populi inducit p̄suetudinē. v̄nde v̄biq̄ ex cō-
iecturis habet tacitus consensus populi tunc nō curat
de magna frequentia actū. Dubitat tñ nanq̄ v̄nic⁹
actus notorius introducat p̄suetudinē. Quidam dixē-
rant q̄ sic Bar. p̄tra in. d. l. de quibus qz p̄suetudo in-
troducitur ex frequentia mor̄. sed cessat frequentia v̄bi
est v̄nic⁹ actus. Item est contra substantiam et signi-
ficationem vocabuli nā p̄suetudo est quasi cōis assue-
factio. Item ex v̄nico actu quātumcūqz notorio nō
potest elici consensus populi quia forte p̄ errore v̄l cā
vitandi scandali populus p̄ima vice non contradixit
et hoc mihi placet Distingue tamen q̄ aut ille v̄nic⁹

actus habet causam successiuam et sufficit si habuit
continuationem p̄ tempus. q̄ inducit consuetudo
tex. all. similem in. c. cū de beneficio de p̄ben. li. vi. naz
si beneficium seculare confertur regulari et possidetur
p̄ regularem tpe h̄il ad p̄suetudinē inducendā effici-
tur illud beneficium regulare licz v̄nica collatio inter-
uenerit et ita econtra si regulare p̄fertur seculari et illa
collatio h̄z actum successiuū. s̄ possessionem cōtinuatā
per regularem. Et idem dic si edificaretur p̄s i pub-
lico et haberet cām p̄manentem. Octavo requiritur
sc̄dm glo. q̄ maior ps populi vtatur illa consuetudine
quia licet maior pars populi non p̄t facere legem ita
nec inducere consuetudinē intelligo glo. de maiori p̄-
te populi habente consensum habitē ad introducendā
l. seu consuetudinē. nam mulieres infantes furiosi n̄
computantur in numero quia isti non possunt leges cō-
dere vt in. l. i. ff. de legi. Item intelligo glo. de con-
suetudine que distinguit totum populum sed si tracta-
remus de consuetudine introducenda in aliquo colle-
gio sufficit maior ps istius collegij. hoc tñ ego limita-
rem nam maior ps non sufficit ad introducendam. l.
quia oportet saltim q̄ sint due partes v̄niuersitatis vt
in. l. nulli. et. l. plane. ff. q̄ cuiusqz v̄niuersi. sed maior
ps istarū duarū ptium non sufficit ad disponendum
vt in. l. quod maior. ff. ad muni. et in. c. i. de his q̄ fiūt
a ma. parte ca. Et ideo dicerem q̄ saltim due partes
illius v̄niuersitatis seu collegij debent esse sciētes q̄
illa consuetudo introducitur et p̄ hoc est expedita p̄-
ma pars glo. Sed quero circa istam partem d̄ q̄ e
cotidiana. nunquid v̄nic⁹ actus interueniens cōtra
consuetudinē interrumpat ipsam cōsuetudinē. Rōclūde q̄
aut cōsuetudo nō erat adhuc cōpleta et p̄fecta et inter-
rumpitur cōsuetudo ita q̄ nō ē opus de nouo incipe
quia p̄ hoc non apparet de tacito cōsensu populi q̄ ve-
lit inducere consuetudinē cū fuerit actum contrarium
ar. in. l. v̄bi repugnantia. ff. de re. in. et. c. sollicitudinem
d̄ appel. in. fi. S̄z si cōsuetudo erat cōpleta et p̄fecta tūc
v̄nic⁹ act⁹ in p̄uatiū nō tollit p̄suetudinē. S̄z optet q̄
tollat eo tpe et mō quib⁹ fuit inducta qz iam lex est. et
ideo d̄z tolli tanq̄ lex. credo tñ indifferenter sufficere
tps. x. annorū. et sic itellige gl. i. l. tpalis in. s. i. ff. d̄ re.
in. Et Jo. an. hic circa sc̄dam p̄tem glo. instat i reddē-
da rōe diuersitatū inter p̄scriptionē et p̄suetudinē et ē no-
tabilis q̄ et magni effect⁹ et gl. in hac q̄ e nihil p̄fe-
cte dicit. S̄z tu p̄ doc. dīc q̄ p̄ncipal̄ et fundamentā
differētia ē qz ex p̄scriptōe acq̄rit ius p̄uato sine illud
ius trahat ex publico sine ex p̄uato. Cōsuetudie v̄o nō
acq̄rit ius alicui p̄uato. s̄ i publico v̄nic⁹qz causat etiā
si ius trahat ex p̄uato vt in. l. venditor. s. si p̄stat. ff.
cōia p̄di. v̄bi patet q̄ p̄t introduci p̄suetudo q̄ quis-
qz possit dato pretio fundere lapides ex fundo alicui⁹

unde ius istud trahitur a puato et acquiritur publico et i
puni. unde si acquireret certis psonis non esset pue
tudo s; pscriptio. na consuetudo est lex q; d; esse cois
vt. iij. di. erit aut lex. si ergo acquirat puato ergo no est
cois et ideo notabiliter dicit Jo. an. b. q; capitulu. cu
dilectus. s. eo. ipsoe ponit in hoc titulo q; loquitur
potius de pscriptioe q; de puetudine vt ibi dixi q;
ius sibi subtraheret certo collegio et no bn b dictu q;
non d; puetudo vbi ius acquiratur certo collegio q;
collegium tenet vices vnus. est. n. quoddam corpus si
ctum et representatum vt in. l. mortuo. ff. d. fiduciis. et in.
l. pponeretur. ff. d. iudi. Scias m q; qn; vnu et idem
pot esse pscriptio respectu certoz et puetudo respectu
aliquozum. pone exempli qd nobiliter ponit Jo. an.
j. d. c. tertio. i. eo. li. vi. si eps acquirat vt solus possit
corrigere subditos sine concilio capituli quo ad capi
tulum et epm est pscriptio q; detrabit capitulo et acq
ritur epo et sic no pot dici puetudo cum acquirat vni f
respectu subditoz qui veniunt corrigendi p solum epz
dicit puetudo et idem respectu epi quo ad subditos
quia subditis nihil detrabitur f est eis quedam lex vt p
solum epm iudicent et ideo dicit ibi notabiliter Jo.
an. q; quatenus eps contendit contra capitulu debz ha
bere titulum q; e pscriptio et in. pscriptioe contra ius
requiritur titulus vt in. c. i. de pscript. li. vi. et sic intelli
ge glo. cum tex. in. d. c. in verbo canonici. sed qter? li
tigat ptra subditos no tenetur allegare titulu q; contra
illos est puetudo vt dixi et i puetudine etiā ptra ius n
requiritur titulus q; b nullo iure canetur imo potius
videtur oppositum vt b Na in puetudine cu sit que
dam lex inspicit sola voluntas seu tacitus consensus.
Et ex his habes aliā differentia notabile inter pscripti
tionem et puetudine q; in prima requiritur titulus et
in scda non requirit. p; d; essent alie assignari differe
speciales sed iste pstantiores et fundamentales et tene
menti. Ultimo pcludendo materiam cu queritur d
effectu puetudinis distingue post Bar. in. d. l. de qb;
vbi dicitur loquitur q; doctores nostri b et reforma
bo. in aliquibus habito respectu ad ius nostru q; aut
puetudo est scdm legem aut pter aut ptra. pmo casu
v; puetudo et duobus modis potest esse fm .l. pmo
interpretando ipam legem vt in. c. cum dilectus. s. eo. et
in. l. si. de interpretatione et. in. l. mime. ff. de legibus se
cundo cu pfirmat ipam legē vnde sepe in iure allegat
l. et puetudo circa idem vt. s. eo. cum dilectus. et in. c.
sapite. j. de cen. vbi bo. tex. et facit ad materia qd no.
gl. in. c. i. de pfi. li. vi. vbi queritur. Nu quid sic pue
tudo habet id qd lex sublata lege tollatur consuetudo
et dicit vt ibi et aliquid tetigi in. c. i. et. c. sup. eo. de cog
na. spuali. Secdo casu qn; est pter legē valet consuetu
do vt in. c. catholica. et. c. in his. xi. di. et. i. di. consuetu

do Tertio casu dicit q; aut est contra legem diuinam
et non valet nisi pcedat ronabiliter distinguendo qd
declaratur vt. s. dixi latius aut est contra legē nature et
etiam non valet q; naturalia sunt imutabilia. v. di. in
prin. et in. s. sed naturalia. insti. de iure naturali. p; d;
ne exemplum si haberetur consuetudo vt filij no educa
rentur a parentibus nam de iure naturali sunt eis debi
ta alimēta. i. di. ius naturale. Et facit ad illam qdones
nunquid p. statutum vel consuetudine possit tolli vel di
minui legitima debita filio de quo plene dixi in. c. ray
naut. et raynaldus. j. de testa. et dicit vt ibi aut e contra
ius gentium et etiam no v; q; ius gentium esset vel p
dici ius naturale q; naturali ratione inductu vt in. d. l.
omnes populi. ff. de insti. et iure. et hoc intelligo nisi
consuetudo disponeret contra ius gentium distingue
do licet. s. dixi hoc pbatur. Nam ius positiuu pot ex
ca disponere contra ius gentium et contra ius natura
le vt inducendo similitudinem vt in. c. ita quozunda. d. in
deis. Item puando q; e dno sue rei vt de pscript. p. to
tum ista consuetudo hoc pot facere cum sit quedam lex
Et p declaratione hoz terminoz scias q; ius natura
le est nome generale et comprehendit in se leges diuinam et
legem nature et legem gentium. et ius diuinum et ius
gentium appellantur iura naturalia quia naturali rone
sunt inducta vt in. d. l. oēs populi. no. Anno. in. c. que
in ecclesiarum. s. de consli. qn; q; vero ius naturale su
mitur in sua specie et pprie quo ad ppositu ius natu
rale dicitur quidam instinctus nature ex ratione pue
niens de quo vide bo. glo. i. di. in. c. ius aut naturale.
vbi ponitur q; modis sumat ius naturale et tene illas
glo. menti. ius diuinum. quid sit habes. i. di. i. in. p
de iure gentium. hēs. i. di. ius gentium. Et de iure na
turali eadem di. ius naturale. aut consuetudo est contra
legem positiuam vt contra. l. seu canones seu statuta
et tunc aut est contra libertatem ecclesie et no v; vt i. au.
cassa et irrita. L. de sacrosan. eccle. et in. c. cu inter. s.
eo. aut e contra vtilitate publicam et etiam non valet
q; si cut n; v; lex. vt i. l. si. L. si ptra ius. vt vti. pub. ita
nec puetudo qd no. aut e ptra vtilitate puata et tunc aut
pcedit lex derogatoria. ad puetudine et no v; puetudo
sequens fm bar. allegat aut. nauiga. L. d. fur. et. l. col. L.
d. vltur. Et no b dicitur. Ex b. n. inferi q; puetudo semel
reprobata a lege no pot ampli? induci. S; ego soleo al
legare glo. singularē in ptra ius in cle. statutū d. elect.
et vide illam et credo q; si subest ratio noua que no sub
est tpe. l. dānantis puetudinem q; tunc poterit d; no
uo induci. ar. optimū. in. l. si hoim. ff. man. et i. c. non
d; d; p sang. et affi. in. p. et plene b examio in. c. h. de
pbat. aut non habet legem derogatoriam et tunc aut
lex procedit et sequitur consuetudo aut ecotra. p; d;
mo casu si consuetudo est generalis vincit. l. generales

et uniuersaliter intellige tamen scdm ius canonicū dū modo sit ratōnabilis et prescripta ut hic ant p̄suetudo est particularis et tunc non vincit. l. uniuersaliter ut in l. ij. l. que sit lon. consue. Sed solum vincit legē ubi consuetudo viget ut in d. l. venditor. in. §. si conitat. secundo casu quando p̄cessit consuetudo et lex p̄traria sequitur t̄z Bar. q̄ tunc consuetudo non vincit. l. imo tollit. per. l. sequentem alle. l. ij. ff. de sepulchro viola. to. dicit tamē canonice tenent oppositū et certe casus ē in p̄trarium in. c. l. de p̄sū. li. vi. ubi d̄z q̄ lex pape non tollit p̄suetudinem certi loci p̄trariam nisi de ea fuerit facta mentio q̄ papa non p̄sumitur scire istas p̄suetū dū ex quo ego infero q̄ si ciuitas facit statutum contra suam consuetudinem tollitur cōsuetudo licet de ea non faciat mentōem q̄ ciues p̄sumunt scire suā p̄suetudinem ut nota. in. l. omnes populi. ff. de iust. et iure facit. c. quod dicitis. xvi. di. et cessat ratio dicit. c. p̄mi et per hoc habetur satis declarata materia huius capituli tam quo ad primam partē q̄ quo ad scdm b̄ nō sunt alia v̄silia que possunt colligi

De postulatione prelatorum

Uiso de iure scripto et non scripto q̄ parum ē iura p̄dere nisi sint ministri qui eadem iura tueant ut in. l. ij. ff. de origine iur. et in. c. ubi periculum. §. preterea. de elec. li. vi. ideo de ip̄is ministris et eorū assumptōe merito erit videndum et q̄m̄ assumuntur altero ex tribus modis. s. per postulatōem electionem et translationem ideo de omnibus istis tribus. §. subijcit. et quia postulatio innitit̄ gratie p̄mittit̄ titulum. de postu. p̄latorum Quid aut̄ sit postulatio vide per gl. in. c. unico. eo. ti. li. vi. que dicit q̄ ē petitio gratie a superiore facta Illa t̄n̄ est potius descriptio q̄ diffinitio cum non euacuat p̄sūsus naturam diffinitio nec est p̄uertibilis cum suo diffinito sicut debet esse quilibet bona diffinitio ut nota. glo. super. v̄ca de summa tri. et in. l. de actio. i. p̄n. ideo latius p̄t diffiniri sic q̄ postulatio est quedā gratie petitio a superiore facta de promouendo aliquē ad p̄lationem ad quā de iure cōi. p̄pter defectum aliquē vel impedimentum eligi seu p̄moueri nō poterat. Ex hoc tacite infertur differentia inter electionem et postulationem nam postulatio innitit̄ gratie ut in. c. pe. §. eo. electio vero innitit̄ iuri unde electio solet sic diffiniri q̄ est alicuius persone ad p̄lationem vel fratēnaz societatem canonicē facta vocatio et licz olim p̄miscue iura v̄terentur his vocabulis ut in. §. his omnibus lvi. di. et. lxxij. di. lr̄as. Hodie tamen est maxima differentia inter postulationem et electionem ut colligitur ex premissis. unde ille qui de iure potest eligi nō debet postulari et si electores illum postulat̄ nihil agūt quia

debent prouidere ecclesie de meliori q̄ possunt et meli orū mō. unde illi qui eligant consentiant in electum vel sponsum et per electionem inicitur vinculū matrimoniale ut in. c. cum inter canonicos. §. de. elec. et in. c. si. de transla. p̄la. Sed illi qui postulant non cōsentiant in postulatū ut in sponsum nec inicitur aliqd̄ p̄iugium sed vota sua dirigūt in superiores ut superior de gr̄a debeat admittere postulatū. de quo vide qd̄ nō. in d. c. unico. eo. ti. li. vi. in. glo. viij. et p̄ inno. §. c. p̄ximo nam oportet primo videre fundamēta materie postea breuioza dicemus.

De hoc in beato

Impostulabilis est qui violat interdictionem. Hoc dicit quo ad titulum. habet et̄ multa alia dicta q̄ nō faciūt ad materiam. Diuidit̄ nā p̄mo ponit̄ iniusta postulatō

et ip̄ius p̄ntatio. Secdo p̄ra postulatū obiectio p̄curatoris cōfessio et excusatio ibi v̄z Tercio ibi q̄ nec excusationū reiectio Quarto postulatōis cassatio ibi nos. Quinto gratiosa eligendi vel postulatōis p̄missio ibi l̄z. In tex. ibi nō negauit. nō d̄z fuit p̄fessus et nō negando vid̄z p̄fiteri de quo. §. dicam Et §. sub isto p̄tinebat q̄ terram Francie subiecit interdictione sed ista non fuit terra francie et ibi non sufficit imo nec p̄ficiat. Nota literā q̄ non oīno p̄sunt que sufficiunt et ibi nō facile facultas credendi tribuit̄. nō nō d̄ facile ergo si vult p̄bare ignorantia admittit̄ Nota p̄mo ibi p̄ abbate q̄ abbas p̄t esse p̄curator p̄ ecclia cathedrali ita colligit̄ docto. ex tex. et facit. c. sopite. de censu. Et vide qd̄ dixi in. c. in nostra. d̄ p̄ca. et in. c. cū l. et. a. de re iudi. Nō secdo ex p̄ncipio practica p̄uigēdi postulationē factā de ep̄o. nam d̄z p̄cludit̄ ut papa dignet̄ translationē faciendō p̄i p̄bere assensum. Et pondera illud verbū p̄i. nā q̄ postulatio dependet a gratia ut dixi super. v̄ca oportet q̄ v̄ia supplicatio seu petitoria petat̄ admissio postulatōis Nō tercio ibi quasi p̄ certo q̄ dicitio q̄ nō semper ē exp̄sua ueritatis s̄ diminuit̄ aliqd̄ de significato ei? cui adicitur v̄n̄ sensus littere ē q̄ totaliter nō p̄stabat q̄ ep̄o nō seruabat̄ interdictionem s̄ q̄ p̄stabat. Quicq̄ t̄n̄ hec dicitio q̄ nō ē exp̄sua ueritatis de quo vide glo. in. c. prohibita nus. de dec. et in. c. p̄nt. d̄ vo. et p̄ta. ubi dixi. Nō q̄rto ibi nō negauit q̄ is q̄ iterogat̄ tenet̄ r̄idere et si nō r̄idet habet̄ p̄ p̄fente i suū p̄iudiciū ad h̄ facit. c. si tibi absent. et qd̄ ibi nō. de p̄ben. li. vi. et. l. de etate §. q̄ tacuit. ff. de iterro. actio. Et nō q̄ h̄z locū etiam in p̄curatore tacite ut taciturnitas ei? habeat̄ p̄ p̄fessione i p̄iudiciū d̄n̄. nā iura interpretant̄ q̄ tacite p̄fiteat̄ ad hoc vide bo. tex. in. c. ij. de p̄fessi. li. vi. Et qd̄ dixi in. c.